

Notat 2003–13

Prisutjevning melk – kontroll for andre halvår 2002

Håvard Mjelde
Nils Øyvind Bergset

Tittel	Prisutjevning melk – kontroll for andre halvår 2002
Forfattere	Håvard Mjelde, Nils Øyvind Bergset
Prosjekt	Evaluering av ny markedsordning for melk (E001)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2003
Antall sider	68
ISBN	82-7077-520-7
ISSN	0805-9691
Emneord	melk, meierivarer, prisutjevning, markedsordning, melkepriser, meierikostnader

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjettnemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruksdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

Ved brev fra Statens landbruksforvaltning (SLF) datert 25.02.03 fikk Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) i oppdrag å forestå etterkontrollen av ordningen med prisutjevning i markedsordningen for melk for andre halvår 2002.

Kontrollen av ordningen har for det første som formål å undersøke om markedsregulators faktiske, gjennomsnittlige prisuttak for melk som råvare er i samsvar med jordbruksavtalens forutsetninger og med nærmere bestemmelser gitt i forskrift. De aktuelle beregninger og vurderinger framgår av dette notatet.

Kontrollen har for det andre som formål å undersøke prisuttak for enkelte produkter (artikler) innenfor de ulike råvaregrupper med tanke på å overvåke at konkurransehennende kryssprissubsidiering ikke oppstår. Resultatene fra denne delen av kontrollen er, i henhold til SLFs brev av 25.02.03, unntatt offentlighet og partsoffentlighet. Disse beregningene er derfor tatt inn i et separat notat som er oversendt Statens landbruksforvaltning.

Oslo, 24. april 2003

Leif Forsell

Innhold

	Side
SAMMENDRAG	1
1 INNLEDNING.....	5
1.2 Mandat.....	5
1.3 Gjennomføring	6
2 METODE OG DATA.....	7
2.1 Forskrifter.....	7
2.2 Formål og vareomfang	7
2.3 Målpriser og prognoserte råvareverdier	8
2.4 Inntekter	9
2.4.1 Generelt.....	9
2.4.2 Valutainntekter i eksportgruppene.....	10
2.4.3 Leieproduksjon	10
2.4.4 Prisnedskrivning og annen offentlig støtte til melkeprodukter.....	10
2.4.5 Inntekter fra biprodukter	11
2.5 Rabatter og ytelser.....	12
2.6 Kostnader	12
2.6.1 Generelt.....	12
2.6.2 Produsentytelser.....	13
2.6.3 Kapital.....	13
2.7 Melkebehov.....	14
2.8 Dataserier	14
3 RESULTATER.....	15
3.1 Forbrukerpriser.....	15
3.2 Sure, smakstilsatte produkter, dagligvare – 1A.....	16
3.3 Ikke smakstilsatte produkter, dagligvare – 2A.....	17
3.4 Ikke smakstilsatte produkter, industri – 2B.....	18
3.5 Søte, smakstilsatte produkter, dagligvare – 3A.....	19
3.6 Ferske oster, dagligvare – 4A.....	20
3.7 Ferske oster, industri – 4B.....	21
3.8 Modna oster, dagligvare – 5A.....	22
3.9 Modna oster, industri – 5B.....	23
3.10 Modna oster, merkevareeksport – 5C	24
3.11 Tørrmelk, industri – 6B.....	25
3.12 Geitemelksprodukter, dagligvare – 7A	26
3.13 Geitemelksprodukter, industri – 7B	27
3.14 Geitemelksprodukter, merkevareeksport – 7C.....	28
3.15 Kremfløteprodukter, dagligvaremarkedet – B1	29
3.16 Smørprodukter, dagligvaremarkedet – B2	29
3.17 Smørprodukter, industrimarkedet – B3	31
3.18 Mysostprodukter, dagligvaremarkedet – B4	32
3.19 Mysostprodukter, industrimarkedet – B5.....	34
3.20 Kjernemelk, alle markeder – B6	35
LITTERATUR	37
VEDLEGG	39

Sammendrag

I brev av 25.02.03 fra SLF fikk NILF i oppgave å forestå etterkontrollen av ordningen med prisutjevning for melk for andre halvår 2002. Etterkontrollen baseres på Forskrift om beregning av råvareverdier i prisutjevningsordningen for melk av 05.12.01.

Kontrollen av prisutjevningen har som formål:

- å undersøke om markedsregulators faktiske og samlede (gjennomsnittlige) råvareverdiuttak er i samsvar med de forutsetninger som er satt i jordbruksavtalen og i forskrift om prisutjevningsordningen for melk. Disse spørsmålene er behandlet i dette notatet.
- å overvåke at konkurransehemmende kryssubsidiering, innenfor hver enkelt gruppe av produkter, ikke oppstår. Disse spørsmålene er nærmere behandlet i eget, konfidensielt notat.

Målprisene for melk er fastsatt i jordbruksoppjøret, og de ble endret med virkning fra 01.07.02. Målprisene er utgangspunktet for markedsregulators prissetting i markedet som igjen skal gjenspeiles i prisutjevningsordningen. Det er levert kvartalsvise prognoser med ulike satser for gruppene. For å kunne gjennomføre en etterkontroll for halvåret som forskriften foreskriver, har SLF veid sammen Tines prognoserte råvareverdier i de ulike periodene. Prognosene er veid ut fra volum anvendt råvare i de enkelte gruppene i melkeregnskapet for de aktuelle periodene. Med bakgrunn i disse veide prognosene er NILF bedt om å regne gjennomsnittlige faktiske råvareverdier for hele andre halvår 2002.

Alle inntekter i form av salgspriser i de etterfølgende beregninger er hentet fra Tines interne pris- og salgsstatistikk. I forbindelse med den forrige etterkontrollen ble NILF klar over at Tines pris- og salgsstatistikk ikke inneholder de faktiske inntektene når det gjelder eksportgruppene hvor oppjøret gjøres i utenlandsk valuta. Tine benytter en fastkurs på de ulike valutaene i sine systemer. Fastkursen lå langt høyere en gjennomsnittlig spotkurs i andre halvår 2002. Tine sikrer seg også mot store negative utslag i valutakurser gjennom å selge en del av de fremtidige kontantinngangene forward (terminforretninger). Totalt sett betyr dette likevel at inntektene, som er oppgitt i materialet til NILF for den kontrollerte perioden, trolig er høyere enn Tines reelle inntekter for disse gruppene. Det er vanskelig å si nøyaktig hvor stort avviket kan være siden vi ikke har hatt tilgang til de faktiske inntektstallene for å kunne beregne et korrekt inntektsnivå i disse gruppene.

Ved forrige etterkontroll ble det gjort en ny vurdering av inntektene fra produkter som Tine leieproduserer for andre selskap. Dette gjaldt produktene Yoplait og Bremykt som Tine produserer for Fjordland. I etterkant har NILF vurdert disse spørsmålene i tre notater som er vedlagt dette notatet. For andre halvår 2000 er de aktuelle gruppene beregnet etter Metode 1, og for resten av halvårene er de beregnet etter Metode 2 (metodenumrene refererer til Notat av 18.02.03).

Det er tre typer ordninger som gir støtte til melkeprodukter som omfattes av Forskrift om beregning av råvareverdier: RÅK-/prisnedskrivingsstøtte til bearbejdede produkter, prisnedskrivning i markedsreguleringen og skolemekordningen. Fra og med forrige halvår er alle slike inntekter med i beregningene.

NILF har i denne etterkontrollen blitt klar over at det ikke er kun pulverproduktene i prisgruppe 6B som mottar biprodukttilskudd. I tillegg til ulike typer pulver med fettver-

di over skummetmelkpulver, mottar sukret kondensert melk og softismiks dette tilskuddet. Det er ikke foretatt nye beregninger mht. fettverdi for disse produktene i de tidligere etterkontrollene med unntak for kondensert melk hvor vi har korrigert beregningene for første halvår 2002. Produktet softismiks er ikke beregnet på denne måten fordi produktet er plassert i prisgruppe 2B. Forskrift om beregning av råvareverdier sier ikke noe om at produkter i denne prisgruppen skal beregnes på en særskilt måte.

Som tidligere bygger kontrollen på den faktiske føring av rabatter og ytelser i Tines regnskaper og øvrige dokumentasjon, her under pris- og salgsstatistikk, ABC-kalkyler, samt separat dokumentasjon for «manuelle» rabatter på faste produkter. I forbindelse med denne etterkontrollen har NILF oppdaget at Tine gir manuell rabatt også til et flytende produkt i form av en prisedskrivning for ingredienser som inngår i produkter som eksporteres. Dette er i prinsippet den samme form for manuell rabatt som NILF tidligere har registrert på Jarlsberg i industrimarkedet. NILF har med andre ord fanget opp denne formen for manuell rabatt i gruppen modna ost industri tidligere. For 2002 har vi tatt med denne rabatten i de nye beregningene av første halvår for den daværende biproduktgruppen Fløte til smør alle markeder.

Kostnadsdata er hentet fra Tines produktkalkyler. I produktkalkylene er alle kostnader som i denne sammenheng er relevante, fordelt på hvert enkelt artikkelnummer etter ABC-prinsippet. I den nå foreliggende kontrollen for andre halvår 2002 er det tatt utgangspunkt i de produktkalkylene som Tine anvender fra 01.07.02 og som har sin basis i regnskapstall for 2001. For direkte materialer som emballasje og smakstilsetning er kostnadene basert på siste prisliste fra leverandørene og de er således ikke hentet fra regnskapet for 2001.

Selv om Tines produktkalkyler for alle praktiske formål er de eneste som kan anvendes med tanke på en kontroll av prisutjevningen, representerer de samtidig, som NILF tidligere har påpekt, også den største usikkerheten ved beregningene i denne rapporten.

Tines produktkalkyler omfatter også kostnader knyttet til deler av produsentytelser som for eksempel kontroll av leverandørmelk, produsentoppgjør og gårdstank. Disse trekkes ut av Tines kalkyler i beregningene i etterkontrollen og NILF har gjort en ny vurdering av disse i forbindelse med dette notatet. Bakgrunnen for dette var NILFs arbeid i forbindelse med kostnadene som skal legges til Tine Råvare i ny markedsordning for melk som viste at produsentytelsene kan være større enn det som trekkes ut av kostnader i etterkontrollen. NILF forstår denne problemstillingen slik at grunnlagsmaterialet og metodene som ligger til grunn for tallene er forskjellig. Tines tall er basert på regnskaper for 2001 og bearbeidet i henhold til ABC-kalkylene. Tallene NILF brukte var basert på budsjettall for 2003 og beregninger i forhold til Tine Råvare. Konklusjonen er at det i forhold til det materialet som ligger til grunn for etterkontrollen blir korrekt å trekke ut 13,01 øre per liter melk i Tines kalkyler for andre halvår 2002.

Tine har i andre halvår 2002 selv justert sine prognoser ut fra en tilleggsnormering av kapitalkostnader. Dette er normeringer som er gjort ut over de kapitalkostnadene som allerede ligger inne i Tines kalkyler. Tine har lagt dem til på kostnadssiden før de har levert prognosen. SLF har benyttet disse prognosene i satsfastsettingen uten noen videre normering. Når vi skal sammenligne våre beregninger med prognosene, må vi derfor trekke fra disse normerte kapitalkostnadene for å komme på samme nivå siden de ikke ligger inne i Tines kalkyler. Vi har valgt å gjøre dette gjennom å sette inn nye linjer i resultattabellene. Tine benyttet den samme normeringen i tredje og fjerde kvartal.

I henhold til Forskrift om beregning av råvareverdier er Tines omregningsfaktorer lagt til grunn. For gruppen for tørrmelk og myse har NILF delvis måttet benytte omregningsfaktorer fra SLF.

NILF har innhentet data for enkelte meierivarer i materialet som ligger til grunn for konsumprisindeksen (KPI) fra Statistisk sentralbyrå. Forbrukerprisene for meierivarer, med unntak for de to brunostene, har vært økende i perioden fra 1998 til og med moms-

reformen 01.07.01. Momsen på matvarer ble da halvert til 12 %, og alle prisene gikk betydelig ned i andre halvår 2001 som en følge av denne reformen. Tallene for andre halvår 2001 og første halvår 2002 bekreftet de tendensene vi så tidligere. Brunostene synker i pris og de andre varene stiger i pris. Vi registrerte at Jarlsbergost hadde en utvikling som skilte seg fra de andre hovedtrendene. Fram til 01.07.01 steg prisene på linje med de fleste produktene. I andre halvår 2001 sank imidlertid prisen ut over det en forventet gjennom momsreformen. Denne tendensen observerte vi også i materialet for første halvår 2002.

I andre halvår 2002 registrerer vi en ny kraftig økning i prisene for alle produkter unntatt smør, som synker i pris, og fløtemysost som har en stabil pris. Dette har sammenheng med at Tine økte prisene 01.07.02 med bakgrunn i økt målpris og mulighet for å ta ut normert kapitalavkastning i markedet.

Resultatene av beregningene som grunnlag for kontroll av prisutjevningen for andre halvår 2002, framgår av tabellene nedenfor.

Tabell 1.1 Resultater andre halvår 2002. Kroner per liter anvendt rastoff. Sammenlignet med veid prognose

Melk i/til produktgruppe	Veid prognose 01.07– 31.12	Beregnet verdi	Avvik fra veid prognose	Avvik fra veid prognose, prosent
Sure smakstilsatte produkter, dagligvare	5,93	5,55	-0,38	-6,3 %
Ikke smakstilsatte produkter, dagligvare	5,58	5,72	0,14	2,6 %
Ikke smakstilsatte produkter, industri	3,06	3,09	0,03	1,0 %
Søte smakstilsatte produkter, dagligvare	3,74	3,85	0,11	2,9 %
Ferske oster, dagligvare	4,97	4,91	-0,06	-1,2 %
Ferske oster, industri	2,79	2,78	-0,01	-0,4 %
Modna oster, dagligvare	3,72	3,82	0,10	2,7 %
Modna oster, industri	2,70	2,93	0,23	8,7 %
Modna oster, merkevareeksport	2,55	2,52	-0,03	-1,2 %
Tørrmelk, industri	2,85	2,88	0,03	1,1 %
Geitemelksprodukter, dagligvare	4,42	4,38	-0,04	-0,9 %
Geitemelksprodukter, industri	2,85 ¹⁾	3,15	0,30	10,5 %
Geitemelksprodukter, merkevareeksport	2,55 ¹⁾	4,52	1,97	77,3 %
Kremfløteprodukter, dagligvare	28,68	28,53	-0,15	-0,5 %
Smørprodukter, dagligvare	9,76	8,69	-1,07	-11,0 %
Smørprodukter, industri	7,97	6,72	-1,25	-15,7 %
Mysostprodukter, dagligvare	2,41	2,51	0,10	4,3 %
Mysostprodukter, industri	1,52	2,28	0,76	49,8 %

1) Tine har ikke prognosert råvareverdier og malprisen er derfor brukt i satsfastsettingen

Beregningene for andre halvår 2002 viser at faktiske råvareverdier er innenfor et avvik på +/- 1 % i forhold til de prognoserte råvareverdiene for 3 grupper.

Tabell 1.2 Resultater andre halvår 2002. Kroner per liter anvendt rastoff. Sammenlignet med malpris

Melk i/til produktgruppe	Malpris	Beregnet verdi	Avvik fra malpris	Avvik fra malpris, prosent
Sure smakstilsatte produkter, dagligvare	5,79	5,55	-0,24	-4,1 %
Ikke smakstilsatte produkter, dagligvare	5,49	5,72	0,23	4,3 %
Ikke smakstilsatte produkter, industri	2,93	3,09	0,16	5,5 %
Søte smakstilsatte produkter, dagligvare	3,80	3,85	0,05	1,3 %
Ferske oster, dagligvare	4,62	4,91	0,29	6,3 %
Ferske oster, industri	2,85	2,78	-0,07	-2,5 %
Modna oster, dagligvare	3,74	3,82	0,08	2,1 %
Modna oster, industri	2,85	2,93	0,08	3,0 %
Modna oster, merkevareeksport	2,55	2,52	-0,03	-1,2 %
Tørrmelk, industri	2,98	2,88	-0,10	-3,3 %
Geitemelksprodukter, dagligvare	4,25	4,38	0,13	3,1 %
Geitemelksprodukter, industri	2,85	3,15	0,30	10,5 %
Geitemelksprodukter, merkevareeksport	2,55	4,52	1,97	77,3 %
Kremfløteprodukter, dagligvare	28,66	28,53	-0,13	-0,4 %
Smørprodukter, dagligvare	9,42	8,69	-0,73	-7,7 %
Smørprodukter, industri	7,94	6,72	-1,22	-15,3 %
Mysostprodukter, dagligvare	2,31	2,51	0,20	8,8 %
Mysostprodukter, industri	1,52	2,28	0,76	49,8 %

Beregningene viser at de faktiske råvareverdiene jevnt over stemmer mer overens med prognosene enn med målprisene i jordbruksavtalen for de fleste gruppene. Et interessant trekk å merke seg i denne etterkontrollen er at markedsregulator nå ligger over målprisen i flere tunge grupper.

For gruppene Geitemelksprodukter (industri og merkevareeksport) og Mysostprodukter (dagligvare og industri) ligger markedsregulator også over øvre prisgrense i jordbruksavtalen. Volummessig er dette mindre grupper og for Mysostprodukter industri viser vi til kommentarer i resultatkapittelet.

1 Innledning

1.2 Mandat

I brev av 25.02.03 fra Statens landbruksforvaltning (SLF) fikk NILF i oppgave å forestå etterkontrollen av ordningen med prisutjevning for melk for andre halvår 2002:

«Til grunn for etterkontrollen for 2. halvår 2002 ligger forskrift 5.12.01 nr. 1395 om beregning av råvareverdier i PU slik den lød i perioden 1.7.02 – 31.12.02. For øvrig legges også de prinsipper for etterkontroll utviklet gjennom NILFs foregående etterkontroller, til grunn for oppdraget så langt de passer.

For den forestående etterkontrollen ber SLF om at NILF i tillegg foretar en nærmere vurdering av følgende punkter:

- *Endringer i Tines kapitalnormering i prognosene fra og med 2. halvår 2002 som oppfølging av SLFs kapitalvedtak av 6.7.01 og konklusjonene fra jordbruksoppjøret 2002. NILF bes ta hensyn til de tillegg i kapitalnormeringer som Tine oppga i sine prognoser til SLF for 3. og 4. kvartal 2002 (vedlegg).*
- *Metode for beregning av råvareverdier ved leieproduksjon tas hensyn til i etterkontrollen i henhold til pågående drøfting og påfølgende konklusjoner.*
- *Undersøke om produsentrettede kostnader ligger inne i Tines produktkalkyler med for lav sats i råvareverdiberegningene, og vurdere eventuelle konsekvenser av dette for etterkontrollen.*

1. Etterkontroll av pris- og biproduktgrupper

SLF ber på denne bakgrunn NILF foreta en etterkontroll av beregnet gjennomsnittlig råvareverdi som Tine har oppnådd for de pris- og biproduktgruppene som er spesifisert i forskrift for beregning av råvareverdier i PU. På bakgrunn av materialet oversendt fra Tine til NILF vil SLF lage produktlister gjeldende

for etterkontrollen for 2. halvår 2002. Produktlistene (artikkelnummer og artikkeltekst) publiseres som vedlegg til rapporten.

2. Etterkontroll av enkeltprodukter

SLF ber videre NILF foreta en etterkontroll av visse utvalgte enkeltprodukter, jf. vedlagte liste. Resultatene fra etterkontrollen av enkeltprodukter skal unntas offentlighet i henhold til offentlighetsloven §5a, jf. forvaltningsloven §13 første ledd nr. 2.

3. Betingelser

Frist for utredningsoppdraget settes til 15. april 2003.

SLF forutsetter da at alt relevant materiale er tilgjengelig fra Tines side innen 26.februar 2003.

Utredningen skal skje innen en kostnadsramme på 2 månedsverk.

NILF plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger som i medhold av lov eller forskrift er underlagt taushetsplikt, og som NILF får kjennskap til i forbindelse med dette oppdraget.

Om NILF i arbeidet med etterkontrollen finner andre forhold som er relevante for etterkontrollen, ber vi om at dette tas med i utredningen. Rapportering underveis og sluttrapportering vedrørende oppdraget skjer til SLF. Om det viser seg nødvendig vil oppfølgingsoppdrag bli gitt underveis.»

1.3 Gjennomføring

NILF mottok materialet fra Tine 27.02.03 og dette var i all hovedsak fullstendig, men NILF har mottatt supplerende materiale helt frem til 22.04.03. Vi har hatt en dialog med Tine og SLF om flere momenter i notatet slik det vil fremgå.

2 Metode og data

2.1 Forskrifter

Etterkontrollen av prisutjevningsordningen for melk er gjennomført i henhold til forskrift om Prisutjevningsordningen for melk og Forskrift om beregning av råvareverdier i prisutjevningsordningen for melk (heretter kalt Forskrift om beregning av råvareverdier) slik de lød i perioden 01.07.02 til 31.12.02. Begge forskriftene ble endret med virkning fra 01.07.02. De endringene som har hatt betydning for etterkontrollen er ny inndeling av biproduktgruppene i henhold til markeder og en presisering av at råvareverdier i pris- og biproduktgruppene for dagligvare-/industrimarkedet skal prognoseres på grunnlag av produkter som selges i det innenlandske markedet. Forskrift om beregning av råvareverdier er trykt som vedlegg til denne rapporten.

2.2 Formal og vareomfang

Kontrollen av prisutjevningen har som formål:

- å undersøke om markedsregulators faktiske og samlede (gjennomsnittlige) råvareverdiuttak er i samsvar med de forutsetninger som er satt i jordbruksavtalen og forskrift om prisutjevningsordningen for melk.
- å overvåke at konkurransehemmende kryssubsidiering, innenfor hver enkelt gruppe av produkter, ikke oppstår.

For å ivareta første del av formålet er det nødvendig å gjøre beregninger for hele varespekteret inndelt etter de respektive grupper i utjevningen. Lister over hvilke produkter som skal være med i beregningene for de enkelte gruppene utarbeides og oppdateres løpende av SLF. Endelig liste over de produktene som er med i denne etterkontrollen ligger som vedlegg til dette notatet. Totalt 657 produkter er med i beregningene for dette halvåret.

For å ivareta andre del av formålet er det bestemt at den detaljerte kontrollen skal omfatte i alt 30 enkeltprodukter. Beregninger for disse enkeltartiklene er unntatt offentlighet og er derfor oversendt SLF i eget notat. Produktene det er regnet på er:

Dagligvaremarkedet:

- Helmelk, 1 liter
- Lettmelk, 1 liter
- Skummetmelk, 1 liter
- Skummet kulturmelmk, 1 liter
- Kulturmelmk, 1 liter
- Kremfløte 38 %, 1/3 liter
- Lettrømme 3 dl
- Fruktyoghurt, jordbær 175 ml
- Fruktyoghurt, jordbær 4x125 gram
- Go'morgen yoghurt jordbær, 195 gram
- Kremost urte 28 %, beger
- Mozzarella, 5 kg
- Norvegia skorpefri F45, 1 kg
- Norvegia skorpefri F45, 1,2 kg økobit
- Norvegia skorpefri F45, 500 g (standardvekt)
- Norvegia skorpefri F45, under 600 g (veievare)
- Lettere Norvegia skorpefri under 600 g (veievare)
- Jarlsberg skorpefri F45, 500 g (standardvekt)
- Nøkkelost skorpefri F45, 1 kg
- Ekte geitost FG 33, 1 kg
- Fløtemysost F33, 1 kg
- Fløtemysost F33, 1/2 kg
- Gudbrandsdalsost G35, 1 kg
- Gudbrandsdalsost G35, 1/2 kg
- Normalsaltet smør, 1/2 kg.

Industrimarkedet:

- Skummetmelk på tank
- Jarlsberg F45 skorpefri, 10 kg
- Norvegia F45 skorpefri, 10 kg
- Skummetmelkpulver, 750 kg sekk
- Melkepulver 20 %, 750 kg sekk.

2.3 Malpriser og prognoserte ravareverdier

Målprisene for melk er fastsatt i jordbruksoppgjøret, og de ble endret med virkning fra 01.07.02. Målprisene er utgangspunktet for markedsregulators prissetting i markedet som igjen skal gjenspeiles i prisutjevningsordningen.

I prisutjevningssordningen skal markedsregulator prognosere råvareverdier som danner grunnlaget for fastsetting av satser for avgifter, tilskudd og overføringspris. Det er levert prognoser i to perioder med ulike satser for gruppene. De aktuelle periodene er:

- tredje kvartal
- fjerde kvartal

For å kunne gjennomføre en etterkontroll for halvåret som forskriften foreskriver, har SLF veid sammen Tines prognoserte råvareverdier i de ulike periodene. Prognosene er veid ut fra volum anvendt råvare i de enkelte gruppene i melkeregnskapet for de aktuelle periodene. De aktuelle prognoserte råvareverdiene for andre halvår 2002 framgår av tabellen nedenfor. Med bakgrunn i disse veide prognosene er NILF bedt om å regne gjennomsnittlige faktiske råvareverdier for hele andre halvår 2002.

Tabell 2.1 Prognoserte ravareverdier i prisutjevningen for melk andre halvår 2002. Kroner per liter anvendt ravare

Produktgruppe	Malpris	Prognose per 01.07	Prognose per 01.10	Veid prognose
Sure smakstilsatte produkter, dagligvare	5,79	5,79	6,07	5,93
Ikke smakstilsatte produkter, dagligvare	5,49	5,55	5,61	5,58
Ikke smakstilsatte produkter, industri	2,93	2,95	3,16	3,06
Søte smakstilsatte produkter, dagligvare	3,80	3,80	3,68	3,74
Ferske oster, dagligvare	4,62	4,98	4,96	4,97
Ferske oster, industri	2,85	2,85	2,71	2,79
Modna oster, dagligvare	3,74	3,74	3,70	3,72
Modna oster, industri	2,85	2,80	2,62	2,70
Modna oster, merkevareeksport	2,55	2,55	2,55 ¹⁾	2,55
Tørrmelk, industri	2,98	2,98	2,74	2,85
Geitemelksprodukter, dagligvare	4,25	4,25	4,59	4,42
Geitemelksprodukter, industri	2,85			2,85 ²⁾
Geitemelksprodukter, merkevareeksport	2,55			2,55 ²⁾
Kremfløteprodukter, dagligvare	28,66	28,70	28,66	28,68
Smørprodukter, dagligvare	9,42	9,42 ³⁾	10,01	9,76
Smørprodukter, industri	7,94	7,94 ³⁾	8,00	7,97
Mysostprodukter, dagligvare	2,31	2,31	2,49	2,41
Mysostprodukter, industri	1,52	1,52	1,52	1,52

1) Tine har prognosert under malpris, men i henhold til forskriften er malprisen brukt i satsfastsettingen

2) Tine har ikke prognosert ravareverdier og malprisen er derfor brukt i satsfastsettingen

3) Malpris

2.4 Inntekter

2.4.1 Generelt

Alle inntekter i form av salgspriser i de etterfølgende beregninger er hentet fra Tines interne pris- og salgsstatistikk. Ut over pris- og salgsstatistikken til Tine er det også innhentet en del data for meierivarer i materialet som ligger til grunn for konsumprisindeksen (KPI) fra Statistisk sentralbyrå. Disse opplysningene er til en viss grad nyttet som et supplement ved vurderingen av enkeltartikler.

2.4.2 Valutainntekter i eksportgruppene

I forbindelse med den forrige etterkontrollen ble NILF klar over at Tines pris- og salgsstatistikk ikke inneholder de faktiske inntektene når det gjelder eksportgruppene hvor oppgjøret gjøres i utenlandsk valuta. Tine benytter en fastkurs på de ulike valutaene i sine systemer slik at det som fremkommer som salgsinntekt i statistikkene er fakturert valutabeløp * fastkursen. Reelt avvik mellom beregnet fastkurs og faktisk kurs på betalingstidspunktet vil fremkomme som en finansinntekt/-kostnad i regnskapet.

Tine (2003a) opplyser at grunnlaget for fastkursen i materialet til etterkontrollen andre halvår 2002 er en dollarkurs på NOK 9,00 og en eurokurs på NOK 7,99. I følge Norges Bank var gjennomsnittlig dollarkurs i andre halvår 2002 NOK 7,42 og gjennomsnittlig eurokurs NOK 7,36.

Tine sikrer seg mot store negative utslag i valutakurser gjennom å selge en del av de fremtidige kontantinngangene forward (terminforretninger). Per 31.12.02 hadde Tine slike kontrakter i USD og EUR (Tine 2003b). Dette kan bidra til at Tines reelle kurs er høyere enn den gjennomsnittlige spotkursen fra Norges Bank. Tine (2003d) opplyser at gevinsten ved terminforretningene er kr 21 571 703 tilsvarende 35 øre per liter anvendt melk for gruppe 5C og kr 240 504 tilsvarende 90 øre per liter anvendt melk for gruppe 7C.

Totalt sett betyr dette likevel at inntektene, som er oppgitt i materialet til NILF for den kontrollerte perioden, trolig er høyere enn Tines reelle inntekter for disse gruppene. Det er vanskelig å si nøyaktig hvor stort avviket kan være siden vi ikke har hatt tilgang til de faktiske inntektstallene for å kunne beregne et korrekt inntektsnivå.

2.4.3 Leieproduksjon

Ved forrige etterkontroll ble det gjort en ny vurdering av inntektene fra produkter som Tine leieproduserer for andre selskap. Dette gjaldt produktene Yoplait og Bremykt som Tine produserer for Fjordland. I Notat 2002-34 ble inntektene i Tines statistikk erstattet med den avtalte prisen for produksjonen mellom Tine og Fjordland for å gi et mer korrekt bilde av Tines faktiske inntekter på disse produktene. Tidligere inneholdt etterkontrollmaterialet inntekter på et nivå lenger ut i verdikjeden enn det kostnadene var på.

Etter at denne etterkontrollen ble levert, gjorde NILF nye beregninger av andre halvår 2000 (Notat av 06.12.02) basert på den metoden vi benyttet i Notat 2002-34. På møte i bransjeforum for meierier ble det diskutert om dette faktisk var den mest korrekte måten å beregne denne gruppen på. NILF fikk deretter i oppdrag å vurdere denne problemstillingen med bakgrunn i å regne om igjen første halvår 2001. Disse vurderingene og resultatene ble presentert i Notat av 18.02.03. I etterkant av dette besluttet SLF å benytte Metode 2, som den ble beskrevet i notatet av 18.02.03, i beregningene av disse to gruppene. Senere leverte NILF nye beregninger av andre halvår 2001 i henhold til metode 2 i et Notat av 21.03.03. I det foreliggende notatet presenteres nye beregninger også for første halvår 2002.

Når det gjelder de øvrige vurderingene rundt disse problemstillingene, viser vi til de ulike notatene som NILF har utarbeidet det siste halve året. De er trykt som vedlegg til dette notatet.

2.4.4 Prisnedskrivning og annen offentlig støtte til melkeprodukter

Det er tre typer ordninger som gir støtte til melkeprodukter som omfattes av Forskrift om beregning av råvareverdier:

- RÅK-/Prisnedskrivingsstøtte til bearbejdede produkter
- Prisnedskrivning i markedsreguleringen
- Skolemelkordningen

Fra og med forrige halvår er alle slike inntekter med i beregningene.

RÅK-støtte eller prisnedskrivingsstøtte kan gis til produkter som omfattes av protokoll 3 i EØS-avtalen. For meierivarer er det svært få produkter som omfattes av denne ordningen. Totalt to produkter fikk i andre halvår 2002 støtte. Det var Collett morsmelkerstatning og softismiks. Til sammen fikk Tine Norske Meierier kr 430 465 i prisnedskrivning. CME-produktene inngår i gruppe 6B Tørrmelk - industri, mens softismiks inngår i prisgruppe 2B (Ikke smaksatte produkter industri).

I perioden etter at ny prisutjevningsordning trådte i kraft 01.07.00 er det kun prisnedskrivning av melkefett (smørølje), prisnedskrivning av skolemelk og godtgjøring for geitemelk til fôr som har blitt benyttet på innenlandske produkter i markedsreguleringen. De produktene som får prisnedskrivning er alle med i SLFs lister over produkter som skal med i beregningene unntatt geitemelk til fôr.

Smørølje på tank får kun prisnedskrivning gjennom omsetningsavgiften. Ut fra bestemmelsene om prisnedskrivning av melkefett, har Tine mulighet til å få refundert midler i henhold til prisnedskrivingssetningen. Det refunderte beløpet var på kr 1 866 482 for andre halvår 2002. Dette beløpet legges til eksisterende inntekter for smørølje i biproduktgruppe B3 (Smørprodukter - industri).

I henhold til forskrift om bevilgninger til reguleringstiltak innenfor melkesektoren kan det godtgjøres for prisnedskrivning i forbindelse med gjennomføring av skolemelkordningen. En del av prisnedskrivningen finansieres gjennom en årlig bevilgning over jordbruksavtalen og resten finansieres over omsetningsavgiften. I følge Tines salgsoppgaver har man til sammen levert 7 780 687 liter melk til kr 2,00 per liter i prisnedskrivning. Prisnedskrivning for Tine BA ved levering av skolemelk i andre halvår 2002 tilsvarer kr 15 561 37. Disse midlene tillegges inntektene for de aktuelle artikkelnumrene i prisgruppene 2A (Ikke smakstilsatte produkter dagligvare) og 3A (Søte smakstilsatte produkter dagligvare).

2.4.5 Inntekter fra biprodukter

Det er utarbeidet et eget diagram i Forskrift om råvareverdiberegning for å beregne råvareverdier for prisgruppe 6B fordi en del av disse produktene også mottar biprodukttilskudd som smørprodukter. Beregningen av fettverdien i disse produktene gjøres derfor på en spesiell måte for å fange opp det forholdet at disse produktene avregnes to steder i melkeregnskapet.

NILF har i denne etterkontrollen blitt klar over at det ikke er kun pulverproduktene i denne gruppen som mottar biprodukttilskudd. I tillegg til ulike typer pulver med fettverdi over skummetmelkpulver, mottar sukret kondensert melk og softismiks dette tilskuddet¹. Det er ikke foretatt nye beregninger mht. fettverdi for disse produktene i de tidligere etterkontrollene med unntak for kondensert melk hvor vi har korrigert beregningene for første halvår 2002.

Produktet softismiks skaper imidlertid større problemer. Dette produktet er nemlig plassert i prisgruppe 2B (Ikke smakstilsatte produkter industri). Forskrift om beregning av råvareverdier sier ikke noe om at produkter i denne prisgruppen skal beregnes på en særskilt måte. NILF har derfor valgt å gjøre beregningene av denne gruppen slik som vi har gjort før uten å korrigere for biprodukttilskuddet til dette produktet. Det betyr i praksis at råvareverdien for gruppe 2B er lavere enn den ville ha vært dersom en tok hensyn til biprodukttilskuddet.

¹ Fløteblandingene til iskrem mottar også biprodukttilskudd, men dette produktet regnes som et smørprodukt og har derfor ikke de samme problemstillingene knyttet til seg.

2.5 Rabatter og ytelser

Som tidligere bygger kontrollen på den faktiske føring av rabatter og ytelser i Tines regnskaper og øvrig dokumentasjon, her under pris- og salgsstatistikk, ABC-kalkyler, samt separat dokumentasjon for «manuelle» rabatter.

Den siste formen gjelder rabatter som ikke er inkludert i priser/salgsfaktura eller i kostnadskalkyler. I tabellene som gjengir beregninger, er disse rabattene omtalt som «annen rabatt». Dette gjelder salg av faste produkter som ivaretas av Tine sentralt. Tilsvarende salgskostnader for flytende produkter som selges fra meieriselskapene, er inkludert i pris- og salgsstatistikken for øvrig.

I forbindelse med denne etterkontrollen har NILF oppdaget at Tine gir manuell rabatt også til et flytende produkt i form av en prisnedskrivning for ingredienser som inngår i produkter som eksporteres. Dette er i prinsippet den samme form for manuell rabatt som NILF tidligere har registrert på Jarlsberg i industrimarkedet. Tine (2003c) skriver:

«Refusjon av prisnedskrevet ost, levert for produksjon av pizza for eksport.

For råstoff levert til produksjon av pizza for eksport, har TINE BA inngått en spesialavtale. I henhold til denne avtalen krediteres kunden for differansen mellom ordinær industripris og innhentet gjennomsnittspris for tilsvarende produkter i EU i den aktuelle periode. Avtalen ble avklart med Konkuransetilsynet i 1996.

Krediteringen skjer på månedsbasis ved utstedelse av en manuell kreditnota utenfor det ordinære faktureringssystemet. Den utstedte kreditnotaen bokføres manuelt ved punching inn i hovedboken, og har vært med i grunnlaget for de oversendte manuelle rabattene for 2001.

Refusjon av prisnedskrevet fløteblanding til iskrem, levert for produksjon av iskrem for eksport.

Tilsvarende har TINE BA en avtale med iskremprodusenter for levert Fløteblanding til iskrem for innsetting i iskrem produsert for eksport. Krediteringen skjer manuelt på linje med prisnedskrevet ost, men har ikke blitt fanget opp av uttrekkene for manuelle rabatter, som vi har oversendt for 2001. Dette beroende på at artikkelgruppe 1020 Fløteblanding til iskrem ligger blant flytende produkter. Når øvrige datatekniske rutiner forutsetter at manuelle rabatter er avgrenset til faste produkter, så har rabatteringen for Fløteblanding til iskrem falt utenfor uttrekket for 2001.»

NILF har med andre ord fanget opp denne formen for manuell rabatt i gruppen modna ost industri tidligere.

Som det fremgår av e-posten fra Tine, er ikke denne rabatten med i beregningene for 2000 og 2001 for biproduktgruppe B2 (Fløte til smør). For første og andre halvår 2001 vil denne rabatten utgjøre anslagsvis 6 og 5 øre i gjennomsnittlig råvareverdi for gruppen. For første halvår 2002 har vi tatt med denne rabatten i de korrigerede beregningene for den daværende biproduktgruppen B2.

2.6 Kostnader

2.6.1 Generelt

Kostnadsdata er hentet fra Tines produktkalkyler. I produktkalkylerne er alle kostnader som i denne sammenheng er relevante (og med tillegg av noen som må trekkes fra, jf.

kapittel 2.6.2), fordelt på hvert enkelt artikkelnummer etter ABC-prinsippet.² Tine etablerte ABC-kalkyler i 1999 basert på kostnadstall fra 1998. I den nå foreliggende kontrollen for andre halvår 2002 er det tatt utgangspunkt i de produktkalkylene som Tine anvender fra 01.07.02 og som har sin basis i regnskapstall for 2001. For direkte materialer som emballasje og smakstilsetning er kostnadene basert på siste prisliste fra leverandørene og de er således ikke hentet fra regnskapet for 2001.

Selv om Tines produktkalkyler for alle praktiske formål er de eneste som kan anvendes med tanke på en kontroll av prisutjevningen, representerer de samtidig, som NILF tidligere har påpekt, også den største usikkerheten ved beregningene i denne rapporten.

2.6.2 Produsentytelser

Tines produktkalkyler omfatter også kostnader knyttet til deler av produsentytelser som for eksempel kontroll av leverandørmelk, produsentoppgjør og gårdstank. Siden dette er kostnader som faller utenfor prisutjevningen, har det ved kontrollen vært nødvendig å trekke ut disse kostnadene fra det datamaterialet som i utgangspunktet ble oversendt.

I forbindelse med arbeidet med ny markedsordning for melk har NILF utarbeidet et notat om kostnadene i Tine Råvare. Notatet viser at produsentytelsene er større enn de kostnadene som er trukket ut av materialet i forbindelse med etterkontrollen. SLF ba derfor NILF om en egen vurdering av dette spørsmålet i mandatet til denne etterkontrollen.

NILF har undersøkt dette i samarbeid med SLF og Tine. E-post fra SLF (2003b) til NILF oppsummerer forholdet slik:

*«Påslag for 2. halvår 2002: 16,73 øre/liter
Andel foredlingskostnader: 3,72 øre/liter
Andel produsentkostnader: 13,01 øre/liter*

Har vært i kontakt med Tine (Naavik): Han sier at man ikke direkte kan sammenligne påslaget man i dag har i Tines kalkyler og det som er satt opp for Tine Råvare. Det fordi det ikke er fullstendig overensstemmelse mellom kostnadselementene i de oppsettene. I tillegg benyttes det i påslaget som brukes i etterkontrollen for 2. halvår 2002 kostnadstall for 2001, mens det for Tine Råvare er benyttet budsjettall for 2003.»

NILF forstår denne problemstillingen slik at grunnlagsmaterialet og metodene som ligger til grunn for tallene er forskjellig. Tines tall er basert på regnskaper for 2001 og bearbeidet i henhold til ABC-kalkylene. Tallene NILF brukte var basert på budsjettall for 2003 og beregninger i forhold til Tine Råvare. Konklusjonen er at det i forhold til det materialet som ligger til grunn for etterkontrollen blir korrekt å trekke ut 13,01 øre per liter melk i Tines kalkyler for andre halvår 2002.

2.6.3 Kapital

Kontrollen for andre halvår 2002 er basert på produktkalkylene som gjelder fra 01.07.02. Nærmere om kapitalbehandlingen i disse kalkylene er beskrevet i Notat 2002-34.

Tine har i andre halvår 2002 selv justert sine prognoser ut fra en tilleggsnormering av kapitalkostnader. Dette er normeringer som er gjort ut over de kapitalkostnadene som allerede ligger inne i Tines kalkyler. Tine har lagt dem til på kostnadssiden før de har

² ABC = Activity-Based-Costing, som representerer en kostnadsnorm eller et gjennomsnitt. Hvilke kostnader og resultater meieriselskapene hver for seg og for ulike produkter deretter faktisk får, vil variere.

levert prognosen. SLF har benyttet disse prognosene i satsfastsettingen uten noen videre normering. Når vi skal sammenligne våre beregninger med prognosene, må vi derfor trekke fra disse normerte kapitalkostnadene for å komme på samme nivå siden de ikke ligger inne i Tines kalkyler. Vi har valgt å gjøre dette gjennom å sette inn nye linjer i resultattabellene. Tine benyttet den samme normeringen i tredje og fjerde kvartal.

2.7 Melkebehov

For å kunne beregne råvareverdier for grupper og enkeltprodukter av meierivarer er det nødvendig å kjenne forbruket av melk som går med til framstilling av de ulike produktene. I henhold til Forskrift om beregning av råvareverdier er Tines omregningsfaktorer lagt til grunn.

Det finnes noen få unntak fra denne regelen. For å kunne beregne verdi på tørrmelk med den særegne metoden for å komme fram til en verdi på biproduktet fløte, må NILF basere seg på de offisielle faktorene som SLF bruker i melkeregnskapet. NILF må også for noen få produkter benytte SLFs omregningsfaktorer til myse.

2.8 Dataserier

NILF har nå beregnet råvareverdier i prisutjevningsordningen i fem halvår og noen av dem er også revidert. I dette notatet er det hele tiden henvist til de siste og mest oppdaterte beregninger for de tidligere halvår som også er brukt i SLFs etterregninger. Deresom noe er uklart med disse beregningene, bør en gå tilbake til det notatet hvor resultatene ble offentliggjort første gang for å finne eventuelle kommentarer.

Der det er brudd i dataserier på grunn av endringer i beregningsprinsipper, har vi markert dette med fotnoter. Vi vil her knytte noen kommentarer til generelle forhold rundt dataseriene.

For andre halvår 2000 har vi gjort to sett beregninger, en med kostnadstall fra 1999 og en med kostnadstall fra 2000. I sin etterregning benyttet SLF resultatene med kostnadstall fra 2000, og alle resultater fra andre halvår 2000 er basert på regnskapstall for 2000 i dette notatet. Dette er i motsetning til kostnadstallene i beregningene for de andre halvårene som vil være basert på regnskapstall for året forut.

NILF har tidligere ikke tatt i betraktning kapitalnormering ut over det som ligger i kalkylene i sine beregninger. Dette har SLF tatt hensyn til i etterkant i gjennomføringen av etterregningene. Fra og med denne etterkontrollen har Tine, som tidligere beskrevet, foretatt en tilleggsnormering av kapitalen før de har satt opp sine prognoser. For at våre beregninger skal bli sammenlignbare med prognosene, har vi korrigert våre resultater for denne kapitalnormeringen. SLF har også justert de opprinnelig beregnede råvareverdiene for en rekke faktorer før de har gjennomført etterregningen. Dette dreier seg om forskningsavgiften i første halvår 2001 og om diverse tilskudd som har kommet med i beregningene underveis i prosessen. Resultatet av dette er at tabellene i dette notatet inneholder flere linjer enn tidligere. Dette for å få med SLFs normering av kapital og justeringer i etterregningene for perioden andre halvår 2000 til andre halvår 2001. I tillegg kommer den kapitaljusteringen Tine foretok i andre halvår 2002.

Dette gjør at linjen «Verdi - kroner per liter melk» er sammenlignbar mellom halvårene. Enkelte inntekter (tilskudd) vil i noen halvår ligge på linjen «inntekter», mens den andre halvår vil ligge på linjen «justeringer». Kapitalnormering er også forskjellig i de ulike periodene. SLFs normering er tatt inn i de første periodene. Det er ingen normering i første halvår 2002 fordi SLF ikke har foretatt noen etterregning for dette halvåret. Tines normering er grunnlag for resultatene i andre halvår 2002.

3 Resultater

3.1 Forbrukerpriser

NILF har innhentet data for enkelte meierivarer i materialet som ligger til grunn for konsumprisindeksen (KPI) fra Statistisk sentralbyrå. KPI er utviklet for å måle prisendring, og ikke først og fremst for å si noe om prisnivåer. Ved omlegging av KPI fra 1998 ble det etablert et nytt utgangsnivå (prisinivå) der nåværende indekser bygger på 1998 = 100. Prisinivåer og utvikling for aktuelle varer framgår av tabellen nedenfor. Når et produkt ikke er presist definert i forhold til pakning eller størrelse, skal oppgavegiver for øvrig velge det produktet som har «størst omsetning». De angitte forbrukerprisene er inklusive moms.

Det generelle bildet som kan leses ut av tabellen nedenfor, er at forbrukerprisene for meierivarer, med unntak for de to brunostene, har vært økende i perioden fra 1998 til og med momsreformen 01.07.01. Momsen på matvarer ble da halvert til 12 %, og alle prisene gikk betydelig ned i andre halvår 2001 som en følge av denne reformen.

Tallene for andre halvår 2001 og første halvår 2002 bekreftet de tendensene vi så tidligere. Brunostene synker i pris og de andre varene stiger i pris. Vi registrerte at Jarlsbergost hadde en utvikling som skilte seg fra de andre hovedtrendene. Fram til 01.07.01 steg prisene på linje med de fleste produktene. I andre halvår 2001 sank imidlertid prisen ut over det en forventet gjennom momsreformen. Denne tendensen observerte vi også i materialet for første halvår 2002.

I andre halvår 2002 registrerer vi en ny kraftig økning i prisene for alle produkter unntatt smør, som synker i pris, og fløtemysost som har en stabil pris. Dette har sammenheng med at Tine økte prisene 01.07.02 med bakgrunn i økt målpris og mulighet for å ta ut normert kapitalavkastning i markedet. Denne prisøkningen ser vi også igjen i inntektstallene for Tine.

Tabell 3.1 Forbrukerpriser for meierivarer. Priser i kroner pr liter/kg¹⁾. Indeks: 1998 = 100

	Pris		Første	Andre	Første	Andre	Første	Andre	Pris
	1998	1999	halvar	halvar	halvar	halvar	halvar	halvar	andre
	1998	1999	2000	2000	2001	2001	2002	2002	2002
Helmelk	9,87	101,7	102,9	103,9	105,3	96,5	98,7	101,8	10,05
Lettmelk	9,06	101,7	103,4	101,9	102,8	93,7	95,7	100,8	9,13
Skummet melk	8,76	100,8	101,4	100,5	101,2	92,4	95,6	100,0	8,76
Skummet kulturmilk	9,02	103,7	107,2	110,9	114,2	105,4	109,7	119,8	10,80
Yoghurt - 175 ml	4,62	102,3	103,1	107,5	109,3	104,5	105,3	108,6	5,02
Kremfløte 38 % - 1/3 l.	14,10	100,8	101,7	102,1	102,4	94,5	96,9	99,8	14,07
Norvegia	76,70	100,4	101,1	101,6	98,9	88,3	90,3	93,6	71,79
Nøkkelost	78,46	102,3	103,3	102,4	103,5	94,3	96,4	102,1	80,09
Gudbrandsdalsost	66,52	100,4	96,3	94,4	92,9	83,4	82,7	85,2	56,65
Jarlsberg	81,69	99,0	100,0	104,5	105,0	91,6	88,2	90,6	73,97
Fløtemysost	67,20	97,6	92,4	96,9	97,6	88,2	86,5	86,6	58,18
Smør, normals. - 1/2 kg	17,95	104,8	103,7	106,0	110,4	100,2	100,9	96,8	17,37

1) Indekser for halvår er beregnet av NILF med utgangspunkt i manedsdata. MVA-satsene var 23 % i andre halvår 2000, 24 % i første halvår 2001 og 12 % fra og med andre halvår 2001

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.2 Sure, smakstilsatte produkter, dagligvare – 1A

I forbindelse med oppdrag fra SLF i brev av 05.02.03 har vi gjort nye beregninger av denne gruppen for første halvår 2002 og presenterer disse tallene for første gang her. I tillegg ble det oppdaget en feil i det materialet som Tine leverte til Notat 2002-34. Volumet for yoplaitproduktene var oppgitt feil fra enkelte anlegg. I tillegg til justeringer for inntekter og kostnader er dermed volumet for disse produktene endret.

Gruppen har en solgt produktmengde på 18,1 mill. liter (15,8 mill. liter kumelk) i andre halvår 2002 og omfatter 84 artikler.

Tabell 3.2 Sure, smakstilsatte produkter – dagligvare. Kroner per liter

	Andre halvar 2000 ¹⁾	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	18,34	19,19	19,21	19,45	20,18
- Fakturert rabatt	0,38	0,38	0,41	0,44	0,46
Netto pris	18,46	18,81	18,80	19,01	19,72
Inntekt biprodukter ²⁾	0,14	0,16	0,25	0,17	0,12
Sum inntekter	18,60	18,97	19,05	19,18	19,84
Kostnader, produksjon	13,72	14,10	14,19	15,01	14,90
Verdi rastoff	4,88	4,87	4,86	4,17	4,94
Omregningsfaktor, kumelk	0,873	0,874	0,883	0,876	0,872
Omregningsfaktor, kufløte	0,012	0,012	0,017	0,014	0,012
Verdi uten kapitalnormering	5,59	5,57	5,50	4,76	5,66
Kapitalnormering	0,12	0,12	0,10		0,11
Justering forskningsavgift		0,01			
Verdi - kroner per liter melk	5,47	5,46	5,40		5,55
Malpris	5,79	5,79	5,79	5,79	5,79
Avvik fra malpris	-0,32	-0,33	-0,39	-1,03	-0,24
Veid prognose				5,71	5,93
Avvik fra prognosen				-0,95	-0,38
Innsatt fløteverdi	24,63	24,63	28,40	27,72	28,53

1) Dette halvåret er beregnet etter metode 1 som er beskrevet i NILFs notat av 18.02.03

2) Nettoberegning for henholdsvis overskudd av fløte og tilført fløte

Gjennomsnittlig råvareverdi i første halvår 2002 er beregnet til 4,76 kroner. I andre halvår 2002 er den tilbake på det nivået den har ligget på tidligere med 5,55 kroner. Den viktigste årsaken til det lave nivået i første halvår 2002 ligger i at kostnadene i kalkylene økte kraftig, mens inntektene ikke ble økt før i andre halvår. Råvareverdien har i begge periodene ligget klart under målpris og prognosert verdi.

3.3 Ikke smakstilsatte produkter, dagligvare – 2A

I forbindelse med denne etterkontrollen ble det oppdaget en feil i en formel i regnearket for første halvår 2002. Vi presenterer derfor en ny beregning også for første halvår 2002.

Dette er en stor gruppe med en solgt produktmengde på om lag 223,5 mill. liter (242,7 mill. liter kumelk) i andre halvår 2002. Gruppen består av 54 ulike artikler.

Tabell 3.3 Ikke smakstilsatte produkter – dagligvare. Kroner per liter.

	Andre halvar 2000	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	6,74	6,76	6,68	6,85	7,30
- Fakturert rabatt	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
Netto pris	6,73	6,75	6,68	6,85	7,30
Inntekt biprodukter	1,11 ¹⁾	1,11 ¹⁾	1,15	1,15	1,13
Sum inntekter	7,84	7,86	7,83	8,00	8,43
Kostnader, produksjon	1,96	1,99	1,92	2,16	2,15
Verdi rastoff	5,88	5,87	5,91	5,84	6,28
Omregningsfaktor, kumelk	1,088	1,089	1,101	1,086	1,086
Omregningsfaktor, kufløte	0,067	0,067	0,069	0,068	0,068
Verdi uten kapitalnormering	5,40	5,39	5,37	5,38	5,78
Kapitalnormering	0,05	0,05	0,05		0,06
Justering andre tilskudd	0,07	0,06	0,08		
Verdi - kroner per liter melk	5,42	5,40	5,40		5,72
Malpris	5,11	5,11	5,24	5,36	5,49
Avvik fra malpris	0,31	0,29	0,16	0,02	0,23
Veid prognose				5,34	5,58
Avvik fra prognosen				0,04	0,14
Innsatt fløteverdi	24,63	24,63	-	-	-

1) Nettoberegning for henholdsvis overskudd av fløte og tilført fløte

2) Fra og med dette halvåret tar beregningene hensyn til prisnedskrivning av skolemilk

Gjennomsnittlig råvareverdi er beregnet til 5,72 kroner per liter anvendt melk. Inntektene øker relativt kraftig slik at råvareverdien også øker. De andre faktorene er stabile fra forrige halvår. Råvareverdien ligger nå 23 og 14 øre over målpris og veid prognose.

3.4 Ikke smakstilsatte produkter, industri – 2B

Gruppen har en solgt produktmengde på om lag 16,0 mill. liter (17,7 mill. liter kumelk) i andre halvår 2002. Gruppen har til sammen 29 artikler.

Tabell 3.4 Ikke smakstilsatte produkter – industri. Kroner per liter

	Andre halvar 2000	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002 ¹⁾	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	2,81	2,79	2,99	3,03	3,10
- Fakturert rabatt	0,07	0,06	0,07	0,04	0,04
Netto pris	2,74	2,73	2,91	2,99	3,06
Inntekt biprodukter	1,56	1,51	1,45	1,42	1,48
Sum inntekter	4,30	4,24	4,36	4,41	4,54
Kostnader, produksjon	0,87	0,89	1,00	1,15	1,08
Verdi rastoff	3,43	3,35	3,37	3,26	3,46
Omregningsfaktor, kumelk	1,113	1,11	1,117	1,099	1,103
Omregningsfaktor, kufløte	0,093	0,09	0,087	0,085	0,089
Verdi uten kapitalnormering	3,08	3,02	3,02	2,97	3,13
Kapitalnormering	0,05	0,05	0,04		0,04
Justering andre tilskudd	0,03	0,04	0,02		
Verdi - kroner per liter melk	3,06	3,02	3,00		3,09
Malpris	2,93	2,93	2,93	2,93	2,93
Avvik fra malpris	0,13	0,09	0,07	0,04	0,16
Veid prognose				2,99	3,06
Avvik fra prognosen				-0,02	0,03

1) Fra og med dette halvåret tar beregningene hensyn til RAK-tilskudd til softismiks/iskremblending

Gjennomsnittlig råvareverdi er beregnet til 3,09 kroner per liter anvendt melk som er 3 øre høyere enn veid prognose og 16 øre høyere enn målprisen. Råvareverdien øker noe fra forrige halvår. Det skyldes at inntektene øker og at kostnadene går svakt ned.

3.5 Søte, smakstilsatte produkter, dagligvare – 3A

Dette er totalt sett en liten gruppe med en solgt produktmengde på knapt 7,6 mill. liter (8,1 mill. liter kumelk) i andre halvår 2002 fordelt på 17 ulike artikler.

Tabell 3.5 Søte, smakstilsatte produkter – dagligvare. Kroner per liter

	Andre halvar 2000	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	13,76	13,56	13,98	13,88	14,57
- Fakturert rabatt	0,05	0,07	0,08	0,10	0,08
Netto pris	13,71	13,49	13,90	13,78	14,49
Inntekt biprodukter	1,32	1,32	1,30	1,28	1,29
Sum inntekter	15,03	14,81	15,20	15,06	15,78
Kostnader, produksjon	11,59	11,37	11,04	11,44	11,57
Verdi rastoff	3,44	3,44	4,16	3,62	4,21
Omregningsfaktor, kumelk	1,115	1,119	1,095	1,076	1,072
Omregningsfaktor, kufløte	0,079	0,079	0,078	0,076	0,077
Verdi uten kapitalnormering	3,09	3,07	3,80	3,36	3,93
Kapitalnormering	0,09	0,09	0,08		0,08
Justering forskningsavgift		0,01			
Verdi - kroner per liter melk	3,00	2,99	3,72		3,85
Malpris	3,52	3,52	3,55	3,62	3,80
Avvik fra malpris	-0,52	-0,53	0,17	-0,26	0,05
Veid prognose				3,75	3,74
Avvik fra prognosen				-0,39	0,11

Gjennomsnittlig råvareverdi for melk anvendt til disse produktene er for andre halvår 2002 beregnet til 3,85 kroner per liter. Gruppen ligger nå henholdsvis 5 og 11 øre høyere enn målpris og veid prognose. Inntektene øker betydelig, men kostnadene øker også noe.

3.6 Ferske oster, dagligvare – 4A

Produktmengden er på om lag 1,3 mill. kg (7,9 mill. liter kumelk) i andre halvår 2002. Gruppen har 28 ulike artikler.

Tabell 3.6 Ferske oster – dagligvare. Kroner per kg/liter

	Andre halvar 2000	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	51,76	50,26	51,04	50,26	52,06
- Fakturert rabatt	1,28	1,16	0,97	0,99	1,02
- Annen rabatt	1,01	1,02	1,04	1,44	0,97
Netto pris	49,47	48,08	49,03	47,83	50,07
Inntekt biprodukter	0,79	2,17	2,34	2,86	2,61
Sum inntekter	50,26	50,25	51,37	50,69	52,68
Kostnader, produksjon	24,53	23,48	23,77	22,82	22,88
Verdi rastoff	25,73	26,77	27,60	27,87	29,80
Omregningsfaktor, kumelk	5,832	6,23	5,942	5,979	5,996
Omregningsfaktor, kufløte	0,047	0,13	0,140	0,171	0,156
Verdi uten kapitalnormering	4,41	4,30	4,64	4,66	4,97
Kapitalnormering	0,06	0,06	0,05		0,06
Justering forskningsavgift		0,01			
Verdi - kroner per liter melk	4,35	4,25	4,59		4,91
Malpris	4,34	4,34	4,38	4,44	4,62
Avvik fra malpris	0,01	-0,09	0,21	0,22	0,29
Veid prognose				4,71	4,97
Avvik fra prognosen				-0,05	-0,06

Gjennomsnittlig råvareverdi er beregnet til 4,91 kroner per liter anvendt melk, dvs. 29 øre over målprisen men 6 øre lavere enn prognosen. Verdien øker betydelig fra forrige halvår, med bakgrunn i at inntektene har steget.

3.7 Ferske oster, industri – 4B

Gruppen er totalt sett liten og har en solgt produktmengde på omlag 516 000 kg (6,4 mill. liter kumelk) i andre halvår 2002. Det er 11 produkter i gruppen.

Tabell 3.7 Ferske oster – industri. Kroner per kg/liter

	Andre halvår 2001	Første halvår 2002	Andre halvår 2002
Brutto fakturert	39,48	39,77	41,42
- Fakturert rabatt	4,38	4,36	4,60
Netto pris	35,10	35,41	36,82
Inntekt biprodukter	14,55	13,71	13,45
Sum inntekter	49,65	49,12	50,27
Kostnader, produksjon	16,14	15,57	15,28
Verdi rastoff	33,51	33,55	34,99
Omregningsfaktor, kumelk	13,001	12,516	12,440
Omregningsfaktor, kufløte	0,870	0,820	0,804
Verdi uten kapitalnormering	2,58	2,68	2,82
Kapitalnormering	0,03		0,04
Verdi - kroner per liter melk	2,55		2,78
Malpris	2,87	2,87	2,85
Avvik fra malpris	-0,32	-0,19	-0,07
Veid prognose		2,63	2,79
Avvik fra prognosen		0,05	-0,01

Beregnet råvareverdi er kr 2,78, og dette er 1 øre lavere enn veid prognose og 7 øre lavere enn målprisen. Inntektene er økende mens kostnadene har falt noe.

3.8 Modna oster, dagligvare – 5A

Produktmengde i denne gruppen er på om lag 16,0 mill. kg (170,8 mill. liter kumelk) i andre halvår 2002. Gruppen har hele 110 ulike artikler.

Tabell 3.8 Modna oster – dagligvare. Kroner per kg/liter

	Andre halvar 2000 revidert	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	52,91	52,91	53,97	54,25	58,39
- Fakturert rabatt	1,15	1,08	0,80	0,82	0,79
- Annen rabatt	0,80	0,94	1,42	1,38	1,84
Netto pris	50,96	50,89	51,75	52,05	55,76
Inntekt biprodukter	6,47	6,51	6,15	5,98	5,79
Sum inntekter	57,43	57,40	57,90	58,03	61,55
Kostnader, produksjon	19,34	18,63	19,20	20,19	20,06
Verdi rastoff	38,09	38,77	38,70	37,84	41,49
Omregningsfaktor, kumelk	10,99	11,01	10,900	10,704	10,691
Omregningsfaktor, kufløte	0,387	0,389	0,368	0,358	0,346
Verdi uten kapitalnormering	3,47	3,52	3,55	3,54	3,88
Kapitalnormering	0,11	0,13	0,12		0,06
Justering forskningsavgift		0,01			
Verdi - kroner per liter melk	3,36	3,40	3,43		3,82
Malpris	3,50	3,50	3,54	3,61	3,74
Avvik fra malpris	-0,14	0,10	0,11	-0,07	0,08
Veid prognose				3,60	3,72
Avvik fra prognosen				-0,06	0,10

Gjennomsnittlig råvareverdi for andre halvår 2002 er beregnet til 3,82 kroner per liter anvendt melk. Råvareverdien i denne gruppen øker dermed relativt kraftig dette halvåret. Inntektene stiger betydelig og kostnadene har stabilisert seg. Vi merker oss også at summen av rabattene har en ny klar økning i forrige halvår. Råvareverdien ligger nå over prognose og målpris, og avvikene er 10 og 8 øre.

3.9 Modna oster, industri – 5B

Gruppen har en solgt produktmengde på om lag 2,8 mill. kg (31,8 mill. liter kumelk) i andre halvår 2002. Gruppen består av 76 ulike artikler.

Tabell 3.9 Modna oster – industri. Kroner per kg/liter

	Andre halvar 2000	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	45,13	44,97	44,85	44,56	48,32
- Fakturert rabatt	4,83	4,92	5,28	5,57	5,33
- Annen rabatt	0,77	0,89	0,55	0,38	0,92
Netto pris	39,53	39,16	39,02	38,61	42,07
Inntekt biprodukter	6,94	7,36	6,59	6,95	6,50
Sum inntekter	46,47	46,52	45,61	45,56	48,57
Kostnader, produksjon	15,54	16,12	16,45	15,50	15,20
Verdi rastoff	30,93	30,40	29,16	30,06	33,37
Omregningsfaktor, kumelk	11,358	11,45	11,058	11,303	11,180
Omregningsfaktor, kufløte	0,415	0,44	0,394	0,415	0,389
Verdi uten kapitalnormering	2,72	2,66	2,64	2,66	2,98
Kapitalnormering	0,10	0,11	0,10		0,05
Justering forskningsavgift		0,01			
Verdi - kroner per liter melk	2,62	2,56	2,54		2,93
Malpris	2,87	2,87	2,87	2,87	2,85
Avvik fra malpris	-0,25	-0,31	-0,33	-0,21	0,08
Veid prognose				2,61	2,70
Avvik fra prognosen				0,05	0,23

Gjennomsnittlig råvareverdi er beregnet til 2,93 kroner per liter anvendt melk. Råvareverdien ligger dermed over målpris og prognose med henholdsvis 8 og 23 øre. Inntektene har økt kraftig fra forrige halvår, og kostnadene har gått noe ned.

3.10 Modna oster, merkevareeksport – 5C

Omsatt produktmengde i andre halvår 2002 var på 5,3 mill. kg (63,6 mill. liter kumelk). Gruppen utgjøres av til sammen 76 ulike artikler.

Tabell 3.10 Modna oster – merkevareeksport. Kroner per kg/liter

	Andre halvar 2000	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	40,73	38,18	39,04	39,59	40,16
- Fakturert rabatt	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto pris	40,72	38,18	39,04	39,59	40,16
Inntekt biprodukter	8,98	9,10	8,42	9,56	8,77
Sum inntekter	49,70	47,28	47,46	49,15	48,93
Kostnader, produksjon	16,16	16,07	16,62	18,39	18,23
Verdi rastoff	33,54	31,21	30,84	30,76	30,70
Omregningsfaktor, kumelk	12,04	12,04	11,873	12,154	11,958
Omregningsfaktor, kufløte	0,537	0,544	0,504	0,571	0,525
Verdi uten kapitalnormering	2,79	2,59	2,60	2,53	2,57
Kapitalnormering	0,10	0,11	0,10		0,05
Justering forskningsavgift		0,01			
Verdi - kroner per liter melk	2,69	2,49	2,50		2,52
Malpris	2,55	2,55	2,55	2,55	2,55
Avvik fra malpris	0,14	-0,06	-0,05	-0,02	-0,03
Veid prognose				2,59	
Avvik fra prognosen				-0,06	

Gjennomsnittlig råvareverdi er beregnet til 2,52 kroner per liter anvendt melk, eller 3 øre lavere enn målprisen som har vært brukt i satsfastsettingen. Råvareverdien er nokså stabil gjennom hele perioden. I andre halvår 2002 har salgsinntektene økt, mens inntektene fra biproduktene har sunket. Som beskrevet i kapittel 2.4.2 ligger inntektene i denne gruppen trolig for høyt i forhold til de valutakursene som er lagt inn i statistikken. Kostnadene har sunket noe.

3.11 Tørrmelk, industri – 6B

Gruppen har en solgt produktmengde på vel 1,9 mill. kg (om lag 19 mill. liter kumelk) i andre halvår 2002 og består av 30 ulike artikler.

Her presenterer vi også en ny beregning av første halvår 2002, jf. kapittel 2.4.5.

Tabell 3.11 Tørrmelk – industri. Kroner per kg/liter

	Andre halvar 2000	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002 ²⁾	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	24,53	21,83	22,47	23,75	24,02
- Fakturert rabatt	0,43	0,52	0,47	0,45	0,52
Netto pris	24,10	21,31	22,00	23,30	23,50
Inntekt biprodukter ¹⁾	20,96	14,70	16,54	10,10	16,32
Sum inntekter	45,06	36,01	38,54	43,40	39,82
Kostnader, produksjon	8,97	8,10	9,04	12,94	10,48
Verdi rastoff	36,09	27,91	29,50	30,46	29,34
Omregningsfaktor, kumelk	12,87	9,35	10,277	12,111	10,080
Omregningsfaktor, kufløte	1,16	0,77	0,906	1,110	0,878
Verdi uten kapitalnormering	2,80	2,99	2,87	2,52	2,91
Kapitalnormering	0,05	0,05	0,04		0,03
Justering forskningsavgift		0,01			
Verdi - kroner per liter melk	2,75	2,95	2,83		2,88
Malpris	2,98	2,98	2,98	2,98	2,98
Avvik fra malpris	- 0,18	-0,03	-0,15	-0,46	-0,10
Veid prognose				2,87	2,85
Avvik fra prognosen				-0,35	0,03
Innsatt fløteverdi	7,94	7,94	8,00	7,41	6,72

1) Nettoberegning for henholdsvis overskudd av fløte og tilført fløte

2) Fra og med dette halvåret tar beregningene hensyn til RAK-tilskudd til CME

Gjennomsnittlig råvareverdi er beregnet til kr 2,52 for første halvår og kr 2,88 i andre halvår. I andre halvår ligger Tine dermed 3 øre høyere enn veid prognose men 10 øre lavere enn målpris. Løpekasein er med i beregningene, og dette er et produkt med høye kostnader og høy omregningsfaktor.

For øvrig preges beregningene i denne gruppen av at produktmiksen er forskjellig fra første til andre halvår. Vi ser et mønster i at omregningsfaktoren og inntektene fra bi-produktene er lavere i andre halvår.

3.12 Geitemelksprodukter, dagligvare – 7A

Gruppen har en solgt produktmengde på 563 000 kg/liter produkt (4 mill. liter geitemelk) i andre halvår 2002. Gruppen omfatter 15 ulike artikler.

Tabell 3.12 Geitemelksprodukter – dagligvare. Kroner per kg/liter

	Andre halvar 2000	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	55,03	53,86	53,04	54,66	55,88
- Fakturert rabatt	0,75	0,62	0,65	0,66	0,61
- Annen rabatt	0,50	0,38	0,66	0,83	0,63
Netto pris	53,78	52,86	51,73	53,17	54,64
Kostnader, produksjon	19,91	20,57	19,75	21,49	20,78
Kostnader, kufløte	1,59	2,01	1,55	2,08	1,81
Kostnader, kumelk	0,31	0,39	0,37	0,40	0,48
Sum kostnader	21,81	22,97	21,67	23,97	23,07
Verdi rastoff	31,97	29,89	30,06	29,20	31,57
Omregningsfaktor, geitemelk	7,39	6,93	7,18	6,815	7,122
Verdi uten kapitalnormering	4,33	4,31	4,19	4,28	4,43
Kapitalnormering	0,07	0,07	0,07		0,05
Justering forskningsavgift		0,01			
Verdi - kroner per liter melk	4,26	4,25	4,12		4,38
Malpris	4,00	4,00	4,02	4,07	4,25
Avvik fra malpris	0,26	0,25	0,10	0,21	0,13
Veid prognose				4,13	4,42
Avvik fra prognosen				0,15	-0,04
Innsatt melkeverdi	3,47	3,52	3,55	3,54	3,82

Gjennomsnittlig råvareverdi er beregnet til 4,38 kroner i andre halvår. Gruppen har ligget over målprisen i hele perioden med etterkontroll, men den ligger nå under den prognoserte råvareverdien. Produktmiksen mellom halvårene påvirker både kostnadene og omregningsfaktoren. Inntektene viser en økning fra forrige halvår.

3.13 Geitemelksprodukter, industri – 7B

Gruppen har en solgt produktmengde på 12 400 kg produkt (106 000 liter geitemelk) i andre halvår 2002. Gruppen består nå av to produkter. Forskriften om prisutjevningssystemet for melk ble endret 01.07.02 slik at den kun gjelder produkter som er solgt innenlands i dagligvare og industrimarkedet. Produktet Frozen Curd er derfor tatt ut av beregningene.

Tabell 3.13 Geitemelksprodukter – industri. Kroner per kg/liter

	Første halvår 2001	Andre halvår 2001	Første halvår 2002	Andre halvår 2002
Verdi uten kapitalnormering	1,84	2,16	1,23	3,20
Kapitalnormering	0,08	0,07		0,05
Justering forskningsavgift	0,01			
Verdi - kroner per liter melk	1,77	2,09		3,15
Malpris	2,87	2,87	2,87	2,85
Avvik fra malpris	-1,10	-0,78	-1,64	0,30
Innsatt melkeverdi	2,66	2,64	- ¹⁾	- ¹⁾

1) Det er ikke rapportert produkter med kumelk i denne gruppen dette halvåret

Råvareverdien gjør nok en gang et kraftig sprang, og denne gangen oppover til kroner 3.15. Dette skyldes at produktet Frozen Curd ikke er med i beregningene. Grunnlaget for å uttale seg om gjennomsnittlig råvareverdi i gruppen er svakt med et særdeles lite volum i gruppa.

3.14 Geitemelksprodukter, merkevareeksport – 7C

I andre halvår 2002 har gruppen en solgt produktmengde på 57 900 kg produkt (om lag 267 300 liter geitemelk). Det er hovedsakelig Snøfrisk samt noe ekte geitost som eksporteres, i alt 11 produkter.

Tabell 3.14 Geitemelksprodukter – merkevareeksport. Kroner per kg/liter

	Første halvår 2001	Andre halvår 2001	Første halvår 2002	Andre halvår 2002
Verdi uten kapitalnormering	3,32	3,51	1,33	4,57
Kapitalnormering	0,08	0,07		0,05
Justering forskningsavgift	0,01			
Verdi - kroner per liter melk	3,25	3,44		4,52
Malpris	2,55	2,55	2,55	2,55
Avvik fra malpris	0,70	0,89	-1,22	1,97

Råvareverdien ligger nå langt over målprisen, og har steget med over 3 kroner fra forrige halvår. Av underlagsmaterialet kan vi se at store deler av denne endringen kan forklares med kraftige inntektsøkninger. Det har også skjedd en forskyving av produktmiksen slik at ekte geitost nå utgjør en klart større andel av gruppen enn den gjorde i første halvår. Som beskrevet i kapittel 2.4.2 ligger inntektene i denne gruppen trolig for høyt i forhold til de valutakursene som er lagt inn i statistikken.

3.15 Kremfløteprodukter, dagligvaremarkedet – B1

Gruppen har en solgt produktmengde i andre halvår 2002 på 18,5 mill. liter (14,7 mill. liter 38 % fløte). Gruppen består av til sammen 34 artikler.

Tabell 3.15 Kremfløteprodukter– dagligvaremarkedet. Kroner per liter

	Andre halvar 2000	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	31,17	31,48	31,40	31,41	32,46
- Fakturert rabatt	0,16	0,15	0,20	0,23	0,24
Netto pris	31,01	31,33	31,20	31,18	32,22
Kostnader, produksjon	6,37	6,53	7,14	7,98	8,02
Kostnader, kumelk	0,97	1,02	1,28	1,31	1,36
Sum kostnader	7,34	7,55	8,42	9,29	9,38
Verdi rastoff	23,67	23,78	22,78	21,89	22,84
Omregningsfaktor, kumelk	0,180	0,189	0,239	0,245	0,238
Omregningsfaktor, fløte	0,86	0,847	0,802	0,790	0,796
Verdi uten kapitalnormering	27,52	28,08	28,40	27,72	28,69
Kapitalnormering	0,13	0,13	0,11		0,16
Verdi - kroner per liter fløte	27,39	27,95	28,29		28,53
Malpris	25,51	25,51	27,27	28,16	28,66
Avvik fra malpris	1,88	2,44	1,02	-0,44	-0,13
Veid prognose				28,07	28,68
Avvik fra prognosen				-0,35	-0,15
Innsatt melkeverdi	5,40	5,39	5,37	5,36	5,72

Gjennomsnittlig råvareverdi er beregnet til 28,53 kroner per liter anvendt fløte. Dette er 15 øre lavere enn veid prognose. Verdien går opp med 81 øre i forhold til forrige halvår noe som skyldes høyere inntekter.

3.16 Smørprodukter, dagligvaremarkedet – B2

Endringer i biproduktavregningene fører til at vi får et brudd i dataseriene i denne gruppen. Tidligere beregnet en fløte til smørprodukter i alle markeder, men nå er dette skilt i et dagligvaremarked og et industrimarked.

I forbindelse med oppdrag fra SLF i brev av 05.02.03 har vi gjort nye beregninger av gruppen Smørprodukter alle markeder for første halvår 2002 og presenterer disse tallene for første gang her. I tillegg ble det oppdaget en feil i det materialet som Tine leverte til Notat 2002-34. Et produkt som er en intern transaksjon var der oppgitt som en ekstern transaksjon. Produktet er nå tatt ut av beregningene. Det er også tatt hensyn til prisnedskrivning/rabatt for eksport av iskrem jf. kapittel 2.4.5.

Tabell 3.16 Fløte til smørprodukter – alle markeder. Kroner per kg/liter

	Andre halvår 2000 ¹⁾	Første halvår 2001	Andre halvår 2001	Første halvår 2002 ²⁾
Brutto fakturert	18,90	17,50	19,65	17,62
- Fakturert rabatt	0,82	0,78	0,82	0,77
- Annen rabatt	0,27	0,09	0,10	0,20
Netto pris	17,81	16,63	18,73	16,65
Kostnader, produksjon	5,42	6,00	6,97	6,30
Kostnader, kumelk	2,15	2,55	2,17	2,85
Sum kostnader	7,57	8,55	9,14	9,15
Verdi rastoff	10,24	8,08	9,59	7,50
Omregningsfaktor, fløte	1,38	1,23	1,365	1,15
Verdi uten kapitalnormering	7,42	6,57	7,03	6,52
Kapitalnormering	0,16	0,17	0,16	
Justering andre tilskudd	0,31	0,20	0,19	
Verdi - kroner per liter fløte	7,57	6,60	7,06	
Malpris	7,94	7,94	7,94	7,94
Avvik fra malpris	-0,37	-1,34	-0,88	-1,42
Veid prognose				8,00
Avvik fra prognosen				-1,48
Innsatt melkeverdi	3,08	3,02	3,02	2,97

1) Andre halvår 2002 er beregnet etter metode 1 som er beskrevet i NILFs notat av 18.02.03. De andre halvårene er beregnet etter metode 2. I tillegg er inntektssiden justert opp for RAK-tilskudd for produktet Cookie Base for andre halvår 2002

2) I dette halvåret tar beregningene hensyn til prisnedskrivning av smørølje på tank

De nye beregningene for første halvår 2002 viser at råvareverdien går betydelig ned når en beregner produksjonen av Bremykt korrekt. Råvareverdien er kr 6,52 som er kr 1,42 og 1,48 under målpris og veid prognose.

Vi presenterer resultatene for andre halvår 2002 i en egen tabell for å markere skillet i dataserien. Gruppen har en solgt produktmengde i andre halvår 2002 på 5,9 mill. kg (11,6 mill. liter 38 % fløte). Beregningene omfatter til sammen 16 ulike artikler.

Tabell 3.17 Smørprodukter – dagligvaremarkedet. Kroner per kg/liter

	Andre halvår 2002
Brutto fakturert	28,86
- Fakturert rabatt	0,31
- Annen rabatt	0,34
Netto pris	28,21
Kostnader, produksjon	11,10
Sum kostnader	11,10
Verdi rastoff	17,11
Omregningsfaktor, fløte	1,954
Verdi uten kapitalnormering	8,76
Kapitalnormering	0,07
Verdi - kroner per liter fløte	8,69
Malpris	9,42
Avvik fra malpris	-0,73
Veid prognose	9,76
Avvik fra prognosen	-1,07

Gjennomsnittlig råvareverdi er beregnet til 8,69 kroner per liter anvendt fløte, som er 1,07 kroner lavere enn veid prognose og 73 øre lavere enn målprisen.

3.17 Smørprodukter, industrimarkedet – B3

Dette er en ny gruppe som ble etablert 01.07.02 i forbindelse med endringer av forskriften. Tidligere ble disse produktene beregnet sammen med alle andre fløteprodukter i en gruppe som omfattet alle markeder.

Gruppen har en solgt produktmengde i andre halvår 2002 på 5,8 mill. kg/liter (3,5 mill. liter 38 % fløte). Beregningene omfatter til sammen 18 ulike artikler.

Tabell 3.18 Smørprodukter – industrimarkedet. Kroner per kg/liter

	Andre halvår 2002
Brutto fakturert	13,03
- Fakturert rabatt	1,13
- Annen rabatt	0,21
Netto pris	11,69
Kostnader, produksjon	2,77
Kostnader, kumelk	4,81
Sum kostnader	7,58
Verdi rastoff	4,11
Omregningsfaktor, fløte	0,606
Verdi uten kapitalnormering	6,79
Kapitalnormering	0,07
Verdi - kroner per liter fløte	6,72
Malpris	7,94
Avvik fra malpris	-1,22
Veid prognose	7,97
Avvik fra prognosen	-1,25
Innsatt melkeverdi	3,09

Gjennomsnittlig råvareverdi er lav, med 6,72 kroner³, og dette er 1,22 og 1,25 kroner under målpris og veid prognose.

3.18 Mysostprodukter, dagligvaremarkedet – B4

Gruppen for mysost solgt i dagligvaremarkedet har en solgt produktmengde på 4,7 mill. kg (30,4 mill. liter myse) i andre halvår 2002. Beregningene omfatter 41 ulike artikler.

³ Tine har i innspurten av arbeidet med rapporten stilt spørsmål ved om denne verdien er beregnet riktig. NILF ser at det er et avvik mellom omregningsfaktorene som er brukt i melkeregnskapet for produktet Fløteblanding til is krem og de omregningsfaktorene som benyttes i etterkontrollen. Vi har imidlertid ikke hatt mulighet til å trenge helt til bunns i denne problemstillingen i forbindelse med denne etterkontrollen.

Tabell 3.19 Mysostprodukter – dagligvaremarkedet. Kroner per kg/liter

	Andre halvar 2000	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002	Andre halvar 2002
Brutto fakturert	47,44	47,33	47,45	47,56	49,12
- Fakturert rabatt	1,01	1,03	0,80	0,77	0,86
- Annen rabatt	1,15	0,99	1,19	1,26	0,91
Netto pris	45,28	45,31	45,48	45,53	47,35
Kostnader, produksjon	16,96	16,90	17,03	15,59	15,76
Kostnader, kufløte	8,41	8,20	8,04	7,92	7,96
Kostnader, kumelk	3,15	3,20	3,45	3,53	3,79
Kostnader, geitemelk	3,26	3,15	3,08	3,02	3,10
Sum kostnader	31,78	31,45	31,60	30,06	30,61
Verdi rastoff	13,50	13,86	13,88	15,47	16,74
Omregningsfaktor, myse	6,28	6,30	6,46	6,543	6,531
Verdi uten kapitalnormering	2,15	2,20	2,15	2,36	2,56
Kapitalnormering					0,05
Verdi - kroner per liter myse					2,51
Malpris	2,88	2,88	2,48	2,31	2,31
Avvik fra malpris	-0,73	-0,68	-0,33	0,05	0,20
Veid prognose				2,38	2,41
Avvik fra prognosen				-0,02	0,10
Innsatt melkeverdi	3,47	3,52	3,55	3,54	3,82
Innsatt geitemelkverdi	4,33	4,31	4,19	4,28	4,38

Gjennomsnittlig råvareverdi ved salg til dagligvare i andre halvår 2002 er beregnet til 2,51 kroner per liter anvendt myse. Dette er 10 øre høyere enn veid prognose og hele 20 øre høyere enn målprisen. Inntektene øker klart, men kostnadene har også økt noe.

For sammenligningens skyld tar vi med resultatene fra de tidligere beregningene av myse til mysost for alle markeder. Disse beregningene ligger til grunn for etterregningene som er foretatt.

Tabell 3.20 Myse til mysost – alle markeder. Kroner per kg/liter

	Andre halvår 2000	Første halvår 2001	Andre halvår 2001	Første halvår 2002
Brutto fakturert	42,56	41,14	42,83	42,53
- Fakturert rabatt	0,84	0,79	0,65	0,61
- Annen rabatt	0,93	0,76	0,97	1,00
Netto pris	40,79	39,59	41,21	40,93
Kostnader, produksjon	15,81	15,46	15,90	14,52
Kostnader, kufløte	9,64	9,87	9,25	9,30
Kostnader, kumelk	2,60	2,51	2,85	2,84
Kostnader, geitemelk	2,75	2,65	2,68	2,46
Sum kostnader	30,80	30,49	30,68	29,12
Verdi rastoff	9,99	9,10	10,53	11,81
Omregningsfaktor, myse	6,30	6,37	6,51	6,575
Verdi uten kapitalnormering	1,59	1,43	1,62	1,80
Kapitalnormering	0,06	0,06	0,06	
Verdi - kroner per liter myse	1,53	1,37	1,56	
Malpris	2,88	2,88	2,48	2,31
Avvik	-1,35	-1,51	-0,92	-0,51
Innsatt melkeverdi i ind.	2,72	2,66	2,64	2,66
Innsatt geitemelkverdi i ind.	2,72	1,84	2,16	1,23
Innsatt melkeverdi i eksp.	2,79	2,59	2,60	2,53
Innsatt geitemelkverdi i eksp.	2,79	4,08	4,23	1,33

3.19 Mysostprodukter, industrimarkedet – B5

Dette er en ny gruppe som følge av endringen i forskriften 01.07.92. Produktmengden er på 56 600 kg (451 000 liter myse) i andre halvår 2002. Beregningene omfatter 6 ulike artikler.

Tabell 3.21 Mysostprodukter – industrimarkedet. Kroner per kg/liter

	Andre halvår 2002
Brutto fakturert	35,51
- Fakturert rabatt	0,09
Netto pris	35,42
Kostnader, produksjon	11,70
Kostnader, kufløte	3,51
Kostnader, kumelk	0,49
Kostnader, geitemelk	1,16
Sum kostnader	16,86
Verdi rastoff	18,56
Omregningsfaktor, myse	7,976
Verdi uten kapitalnormering	2,33
Kapitalnormering	0,05
Verdi - kroner per liter myse	2,28
Malpris	1,52
Avvik	0,76
Innsatt melkeverdi	2,93
Innsatt geitemelkverdi	3,15

Råvareverdien i denne gruppen er 2,28 kroner per liter, noe som er 70 øre over målprisen. Prosentvis ligger gruppen nesten 50 % over målpris. Når målpriser ble fastlagt for denne nye biproduktgruppen, tok en utgangspunkt i beregninger som sammenlignet mysostprodukter i dagligvaremarkedet og mysostprodukter i alle markeder (inkludert eksport). Målprisen for mysostprodukter industri ble på dette grunnlaget satt til målprisen for mysostprodukter dagligvare ganget med en faktor på 0,66. Samtidig tok man produktene som eksporteres ut av det grunnlaget markedsregulator skal prognosere verdier på (jf. Forskrift om prisutjevningsordningen for melk § 7, andre ledd). Faktoren på 0,66 er dermed for lav i forhold til å uttale seg om de historiske relasjonene mellom råvareverdinivået for dagligvare- og industrimarkedet for denne typen produkter.

3.20 Kjernemelk, alle markeder – B6

Det er ikke gjort beregninger for kjernemelk som råvare.

Litteratur

- Bergset, Nils Øyvind og Håvard Mjelde (2002a). *Prisutjevning melk – kontroll for 2. halvår 2001*. NILF Notat No. 2002-15. Oslo: NILF
- Bergset, Nils Øyvind og Håvard Mjelde (2002b). *Prisutjevning melk – kontroll for 1. halvår 2002*. NILF Notat No. 2002-34. Oslo: NILF
- Bergset, Nils Øyvind, Leif Forsell og Håvard Mjelde (2002): *Ny markedsordning for melk – større konkurranse og like vilkår*. NILF-rapport 2002-5. Oslo: NILF
- Forsell, Leif og Håvard Mjelde (2001a): *Prisutjevning melk – kontroll for 2. halvår 2000*. NILF Notat No. 2001-21. Oslo: NILF
- Forsell, Leif og Håvard Mjelde (2001b): *Prisutjevning melk – kontroll for 1. halvår 2001*. NILF Notat No. 2001-22. Oslo: NILF
- Landbruksdepartementet (2000): *Forskrift om prisutjevningsordningen for melk av 31.08.2001*.
- Landbruksdepartementet (2002): *Jordbruksavtale for perioden 01.07.2002–30.06.2003*.
- Statens landbruksforvaltning (2001): *Forskrift om beregning av råvareverdier i prisutjevningsordningen for melk*. Forskrift av 05.12.01.
- Statens landbruksforvaltning (2002): *Vedtak om etterregning av avgifter og tilskudd i prisutjevningsordningen for melk for annet halvår 2000*. Brev av 11.12.02.
- Statens landbruksforvaltning (2003a): *Mandat for etterkontroll for 2. halvår 2002*. Brev av 25.02.03
- Statens landbruksforvaltning (2003b): *Kommentarer til avvik mellom påslag for 2. halvår 2002 og påslag i ny PU*. E-post fra Arne Langødegaard av 08.04.03.
- Statens landbruksforvaltning (2003c): *Vedtak om etterregning av avgifter og tilskudd i prisutjevningsordningen for melk for første halvår 2001*. Brev av 14.03.03.
- Statens landbruksforvaltning (2003d): *Vedtak om etterregning av avgifter og tilskudd i prisutjevningsordningen for melk for annet halvår 2001*. Brev av 28.03.03.
- Statistisk sentralbyrå (2003): *Indekstall for en del varer, med priser i 1998*. (www.ssb.no).
- Tine BA (2003a): *Grunnlagsmaterialet til etterkontrollen for 2. halvår 2002*. Brev av 25.02.03.
- Tine BA (2003b): *Tine Gruppe – Årsmelding og regnskap 2002*. Oslo: Tine
- Tine BA (2003c): *Rabattering avråstoff satt inn i produksjon for eksport*. E-post fra Hans Hasund av 24.04.03.
- Tine BA (2003d): *Etterkontrollen 2. halvår 2002*. E-post fra May Dahler Nordlid av 22.04.03.

Vedlegg 1: Forskrift om beregning av råvareverdier i prisutjevningsordningen for melk

Fastsatt av Statens landbruksforvaltning 5. desember 2001 med hjemmel i forskrift av 30. juni 2000 nr. 701 om prisutjevningsordningen for melk § 3 første ledd bokstav h, jf. lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 6 og § 11 andre og tredje ledd. Endret 24 juni 2002 nr. 791.

§ 1. Formål

Formålet med denne forskriften er å fastslå hvilke prinsipper og regler som skal benyttes av markedsregulator og Statens landbruksforvaltning ved beregning av råvareverdier i prisutjevningsordningen for melk.

Hensikten med beregningene er:

- a) å prognosere råvareverdier for de enkelte pris- og biproduktgrupper i prisutjevningensordningen
- b) å undersøke om markedsregulators faktiske og samlede (gjennomsnittlige) råvareverdiuttak per pris- og biproduktgruppe er i samsvar med de forutsetninger som er satt i jordbruksavtalen og forskrift om prisutjevningsordningen for melk
- c) å overvåke at konkurransehennende kryssprissubsidiering, innenfor hver enkelt gruppe av produkter, ikke oppstår.

§ 2. Definisjoner

I denne forskrift menes med

- a) *råvarer*: melkeråstoff som kommer inn under prisutjevningsordningen for melk: helmelk ku, geitemelk, kufløte, kumyse og kjernemelk av ku.

0 Endret ved forskrift 24 juni 2002 nr. 791 (i kraft 1 juli 2002).

§ 3. Prinsipper for beregning av råvareverdier

Følgende prinsipper ligger til grunn for beregning av råvareverdier:

- a) hvert enkelt produkt skal håndteres ett sted (i kun én gruppe).
- b) hvert enkelt produkt skal plasseres der råvaren det gjøres beregning for utgjør hovedbestanddelen av produktet etter nærmere definisjoner med unntak for ikke smakstilsatte flytende melkeprodukter med fettinnhold høyere enn helmelk som skal verdiberegnes i biproduktgruppe 1.
- c) beregningene gjennomføres og avsluttes gruppe for gruppe.
- d) andre råvarer enn hovedbestanddelen skal beregnes som kostnad med sin tilhørende, beregnede råvareverdi.
- e) Overskudd av fløte ut fra helmelken som settes inn ved framstilling av ulike produkter skal beregnes som inntekt for alle aktuelle grupper og produkter til en verdi av produksjonsfløte som er fastsatt i jordbruksavtalen.
- f) tilførsel av fløte ut over helmelken som settes inn ved framstilling av ulike produk-

ter skal beregnes som kostnad for alle aktuelle grupper og produkter. Tilført fløte er priset til produksjonsfløteverdien i jordbruksavtalen med unntak for sure, søte og ikke smakstilsatte produkter omsatt i dagligvaremarkedet og tørrmelksprodukter med fettinnhold over skummetmelkpulver.

- g) Forskrift om prisutjevningsordningen for melk § 6 differensierer verdien av fløte i enkelte prisgrupper. I prisgruppene sure, søte og ikke smakstilsatte produkter omsatt i dagligvaremarkedet er verdien av tilført fløte satt til råvareverdien av fløte til kremfløte for dagligvaremarkedet. I gruppen for tørrmelk er verdien av all fløte i tørrmelksprodukter med fettinnhold over skummetmelkpulver satt til råvareverdien av fløte til smørindustri.
 - h) salgspriser skal hentes fra markedsregulators interne pris- og salgsstatistikk.
 - i) det tas hensyn til alle former for rabatter og ytelser. Disse føres som kostnader, fakturert rabatt eller manuell rabatt.
 - j) foredlingskostnadene hentes fra markedsregulators produktkalkyler (ABC-kalkyler). SLF må vurdere om prinsipielle og større endringer i kostnadsnivåer i produktkalkylene skal tas hensyn til ved beregning av råvareverdier.
 - k) Som hovedregel brukes markedsregulators omregningsfaktor for å finne råvarebehovet bak produktene i råvareverdiberegningene.
- 0 Endret ved forskrift 24 juni 2002 nr. 791 (i kraft 1 juli 2002).

§ 4. Diagram for beregning av råvareverdi i prisgruppene

	Brutto salgsinntekt
-	Fakturerte rabatter
-	Manuelle rabatter
-	Foredlingskostnader fra markedsregulators produktkalkyler (- produsentrettede kostnader)
+	Verdi biproduktoverskudd (fløte)
-	Verdi råvarer som tilføres (fløte, myse, kumelk, geitemelk, kjerne-melk)
=	Rest til betaling av anvendt råvare
Råvareverdi =	Rest til betaling av anvendt råvare/anvendt råvare

§ 5. Diagram for beregning av råvareverdi i biproduktgruppene

	Brutto salgsinntekt
-	Fakturerte rabatter
-	Manuelle rabatter
-	Foredlingskostnader fra markedsregulators produktkalkyler (- produsentrettede kostnader)
-	Verdi råvarer som tilføres
=	Rest til betaling av anvendt råvare
Råvareverdi =	Rest til betaling av anvendt råvare/anvendt råvare

§ 6. Diagram for beregning av råvareverdi for tørrmelk i prisgruppe 6

Forskrift om prisutjevningsordningen for melk definerer alle tørrmelksprodukter med fettinnhold over skummetmelk også som biprodukter som skal ha tilskudd etter fettinnhold. Alle tørrmelksprodukter verdiberegnes i produktgruppe 6. Råvareverdien for disse produktene i produktgruppe 6 skal beregnes etter følgende prinsipper:

	Brutto salgsinntekt
-	Fakturerte rabatter
-	Manuelle rabatter
-	Foredlingskostnader fra markedsregulators produktkalkyler (- produsentrettede kostnader)
+	Verdien av volum fløte mellom skummetmelk og helmelk til produksjonsfløteverdien
-	Verdi av all fløte beregnet ut fra skummetmelk til verdi for smørindustri
=	Rest til betaling av anvendt råvare

Råvareverdi = Rest til betaling av anvendt råvare/anvendt råvare

0 Endret ved forskrift 24 juni 2002 nr. 791 (i kraft 1 juli 2002).

§ 7. Utfylling av prinsippene for beregning av råvareverdier

Prinsippene utfylles ut fra følgende regler:

- melkeprodukter med mindre enn 50% vektandel melkeråstoff i produktet holdes utenfor ved beregning av råvareverdier
- SLF kan holde nylanserte produkter utenfor beregning av råvareverdier til neste jordbruksavtaleperiode
- mysoster og mysostprodukter med mindre enn 3 liter myse per kg produkt holdes utenfor ved beregning av råvareverdi for myse.

§ 8. Gjennomgang av de enkelte pris- og biproduktgruppene

SLF utarbeider og oppdaterer løpende detaljert liste over produkter i de enkelte pris- og biproduktgrupper. I det følgende listes det opp de pris- og biproduktgruppene det skal beregnes råvareverdier for samt særlige regler for noen grupper:

- Sure smakstilsatte produkter, dagligvare - prisgruppe 1A
- Ikke smakstilsatte produkter, dagligvare - prisgruppe 2A
- Ikke smakstilsatte produkter, industri - prisgruppe 2B
- Søte, smakstilsatte produkter, dagligvare - prisgruppe 3A
- Ferske oster, dagligvare - prisgruppe 4A
- Ferske oster, industri - prisgruppe 4B
- Modna oster, dagligvare - prisgruppe 5A

I samsvar med hovedprinsippene skal brunostene kun råvareverdiberegnes i biproduktgruppen for mysost.

- Modna oster, industri - prisgruppe 5B

I samsvar med hovedprinsippene skal brunostene kun råvareverdiregnes i biproduktgruppen for mysost.

i) Modna oster, merkevareeksport - prisgruppe 5C

I samsvar med hovedprinsippene skal brunostene kun råvareverdiregnes i biproduktgruppen for mysost.

j) Tørrmelk, industri - prisgruppe 6B

k) Geitemelksprodukter, dagligvare - prisgruppe 7A

Alt forbruk av geitefløte omregnes til geitemelk med omregningsfaktoren 11,0.

Det innebærer at i produkter der geitefløte inngår, blir anvendt geitemelk beregnet slik:

$$\begin{aligned} & \text{Liter geitemelk} \\ + & \text{ Liter geitefløte} * 11,0 \\ = & \text{ Anvendt geitemelk} \end{aligned}$$

Råvareverdien for geitemelk beregnes deretter på vanlig måte.

Det skal ikke settes verdi på geitemyse.

l) Geitemelksprodukter, industri - prisgruppe 7B

Alt forbruk av geitefløte omregnes til geitemelk med omregningsfaktoren 11,0.

Det innebærer at i produkter der geitefløte inngår, blir anvendt geitemelk beregnet slik:

$$\begin{aligned} & \text{Liter geitemelk} \\ + & \text{ Liter geitefløte} * 11,0 \\ = & \text{ Anvendt geitemelk} \end{aligned}$$

Råvareverdien for geitemelk beregnes deretter på vanlig måte.

Det skal ikke settes verdi på geitemyse.

m) Geitemelksprodukter, merkevareeksport - prisgruppe 7C

Alt forbruk av geitefløte omregnes til geitemelk med omregningsfaktoren 11,0.

Det innebærer at i produkter der geitefløte inngår, blir anvendt geitemelk beregnet slik:

$$\begin{aligned} & \text{Liter geitemelk} \\ + & \text{ Liter geitefløte} * 11,0 \\ = & \text{ Anvendt geitemelk} \end{aligned}$$

Råvareverdien for geitemelk beregnes deretter på vanlig måte.

Det skal ikke settes verdi på geitemyse.

n) Fløte til kremfløte, dagligvare - biproduktgruppe 1

o) Fløte til smør, dagligvare - biproduktgruppe 2

p) Fløte til smør, industri - biproduktgruppe 3

q) Myse til mysost, dagligvare - biproduktgruppe 4

r) Myse til mysost, industri - biproduktgruppe 5.

0 Endret ved forskrift 24 juni 2002 nr. 791 (i kraft 1 juli 2002).

§ 9. Kontrollen av enkeltprodukter

SLF utarbeider og oppdaterer løpende detaljert liste over enkeltprodukter det skal beregnes råvareverdier for. SLF velger ut enkeltprodukter med konkurranseflate med hensyn på å undersøke om konkurransehemmende kryssprissubsidiering forekommer. Råvareverdien til disse produktene beregnes ut fra de prinsipper og regler som er fastslått i denne forskriften.

0 Endret ved forskrift 24 juni 2002 nr. 791 (i kraft 1 juli 2002).

§ 10. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. januar 2002. Forskriften legges til grunn med virkning fra 5. desember 2001 når det gjelder rapporteringen i henhold til endret forskrift om prisutjevningsordningen for melk § 16.

Vedlegg 2: Liste over alle produktene som er med i materialet

1 A Sure smakstilsatte Dagligvare

193	Cultura Pære	1 l
197	Cultura Bringebær	1 l
201	Cultura Jordbær	1 l
400	TINE Yog. 0,1% Markj.	4x125 g
401	TINE Yog.0,1% Apr/Fer.	4x125 g
496	Yoplait Safari Yoghurt	4x125 g
498	Yoplait Safari i havet	4x125 g
500	TINE Yoghurt Sommer	4x125 g
502	TINE Yoghurt Skogsbær	4x125 g
503	TINE Yoghurt Jordbær	4x125 g
504	TINE Yoghurt Melon	4x125 g
505	TINE Yoghurt Sviske	4x125 g
509	TINE Yoghurt Blodapp.	4x125 g
512	TINE Yoghurt Vanilje	1/2 l
513	Biola Blabærdrikk	1 l
518	Biola Bringebærdrikk	1 l
521	Biola Yoghurt Sviske	500 g
522	Biola Yog. Epl/Pær/Plo	4x125 g
530	Biola Yog. Markj./Jord.	4x125 g
534	TINE Yoghurt Mor/Kirs.	4x125 g
535	TINE Yogh Blab/van Apr.	4x125 g
536	TINE Yog. Smak av høst	4x125 g
543	TINE Yoghurt Fer/Anan.	4x125 g
547	TINE Yoghurt Man/Lichi	4x125 g
550	TINE Yoghurt Pæ/Epl/ka	4x125 g
557	TINE Yoghurt Skogsbær	1/2 l
561	TINE Yoghurt Kirsebær	1/2 l
562	TINE Yoghurt Melon	1/2 l
571	TINE Yoghurt Jordbær GT	1 l
572	TINE Yoghurt Skogsbær GT	1 l
573	TINE Yoghurt Jordbær	1/2 l
574	TINE Yoghurt Eple	175 ml
575	TINE Yoghurt Aprikos	175 ml
577	TINE Yoghurt Melon	1 l
584	TINE Yoghurt Jordbær	175 ml
586	TINE Yoghurt Melon	175 ml
587	TINE Yoghurt Sviske	175 ml
593	TINE Yoghurt Molte	175 ml
598	TINE Yoghurt Skogsbær	175 ml
600	TINE Drikkeyog. Kirsebær	1 l
601	TINE Yogh. Øko Jor/Br.	4x125 g
606	TINE Yoghurt Jordbær	100 ml
608	TINE Yoghurt Ananas	100 ml

609	TINE Yoghurt Blabær	100 ml
692	Piano Duo Van./Bj.bær	125 ml
693	Piano Duo Van./Karamell	125 ml
697	Piano Duo Sjuk./Nøtter	125 ml
698	Piano Duo Nøtt/Sj.crisp	125 ml
706	TINE Drikkeyog. Skogsbær	1 l
707	Go 'morgen Musli. Skogsb.	1/3 l
709	Go 'morgen Musli. Fersken	1/3 l
710	TINE Yoghurt Skogsbær	100 ml
715	TINE Yoghurt Melon	100 ml
716	TINE Drikkeyog. Apr./Mango	1 l
821	Yoplait Yog.Van/Bj.bær	4x125 g
823	Yoplait Yog. Jordbær	4x125 g
825	LITAGO Blabæryoghurt	125 ml
827	LITAGO Jordbæryoghurt	125 ml
828	LITAGO Jordbæryoghurt	4x125 g
829	LITAGO Bringebæryoghurt	125 ml
830	LITAGO Bringebæryogh.	4x125 g
831	LITAGO Bananyoghurt	125 ml
832	LITAGO Bananyoghurt	4x125 g
839	LITAGO Van.yoghurt m/Br.	148 g
841	LITAGO Van.yoghurt m/Epl	148 g
844	LITAGO Ana/Fers m/van.	4x125 g
845	LITAGO Eple/Pæreyogh.	4x125 g
846	LITAGO Blab/Jordb./Epl	4x125 g
850	Go'morgen Sk.bær/musli	195 g
851	Go'morgen Mang/Ban/musli	195 g
852	Go'morgen Melon/musli	195 g
853	Go'morgen Jordbær/musli	195 g
855	Go'morgen Vanilje/musli	195 g
856	Go'morgen Aprikos/musli	195 g
863	Yoplait Yog.Van/Jordb.	4x125 g
880	Yoplait Yog. Eple/Kir.	4x125 g
881	Yoplait Yog Van Epl/Pæ	4x125 g
890	Yoplait Yog. Røde bær	4x125 g
891	Yoplait Yog. Røde bær	8x125 g
894	Yoplait Yog. Gule Fru.	4x125 g
897	Yoplait 0,1% Jord/Man.	4x125 g
901	Yoplait 0,1% 4 smaker	4x125 g
903	Yoplait 0,1% Jordb/Musli	150 g
904	Yoplait 0,1% Apri./Musli	150 g

2A Ikke smakstilsatt flytende

6	TineMelk Hel	1 l
7	TineMelk Hel	1/2 l
11	TineMelk Hel	1/4 l
12	TineMelk Hel bag in box	10 l
15	TineMelk Hel	1,5 l
17	Tinemelk Hel container	1,5 l
19	TineMelk Hel T.T. Mini	250 ml
21	TineMelk Hel G.T. Slim	1/4 l
22	TineMelk Hel T.T. Midi	250 ml
51	TineMelk Hel container	1 l
56	TineMelk Lett økologisk	1 l

58	TineMelk Lett Økologisk	1/4 l
73	TineMelk Kultur	1 l
122	TINE Kefir	1 l
150	TineMelk Lett	1,5 l
151	TineMelk Lett container	1,5 l
161	TineMelk Lett bag in box	10 l
162	TineMelk Lett G.T. Mini	1/4 l
164	TineMelk Lett	1 l
165	TineMelk Lett	1/2 l
169	TineMelk Lett	¼ l
170	TineMelk Lett T.T. Mini	250 ml
172	TineMelk Lett G.T. Slim	1/4 l
174	TineMelk Lett T.T. Midi	250 ml
176	TineMelk Lett T.T. Midi	500 ml
181	TineMelk Lett container	1 l
183	TineMelk Laktoseredusert	1 l
190	Cultura	1 l
191	TineMelk Ekstra Lett	1 l
192	TineMelk Ekstra Lett	1/2 l
198	TineMelk Ekstra Lett	1/4 l
200	TineMelk Lett m/skrukork	1/2 l
202	TineMelk E. Lett Mini	250 ml
206	TineMelk Ekstra Lett cont.	1 l
207	TineMelk E. Lett b.i.b.	10 l
208	TineMelk E. Lett m/skruk.	1/2 l
209	TineMelk Skummet b.i.b.	10 l
210	TineMelk Skummet	løsmal
211	TineMelk Skummet Mini	250 ml
213	TineMelk E. Lett G.T.	1/4 l
214	TineMelk Skummet G.T.	1/4 l
215	TineMelk Skummet	1 l
216	TineMelk Skummet	1/2 l
219	TineMelk Skummet	1/4 l
222	TineMelk Skummet Midi	250 ml
225	Biola Syrnet Lettmelk	1 l
230	TineMelk Skummet container	1 l
231	TineMelk E. Lett Midi	250 ml
243	TineMelk Skummet Kultur	1 l
520	Biola Yog. Mild Naturell	500 g
565	TINE Yoghurt Naturell	1/2 l
567	TINE Yoghurt Naturell	175 ml
3502	TineMelk Hel Langtidsh.	1 l
3505	TineMelk Lett Langtidsh.	1 l

2B Ikke smakstilsatt flytende Industri

3	TineMelk Hel minitank	200 l
12	TineMelk Hel bag in box	10 l
52	TineMelk Hel tank	400 l
55	TineMelk Hel	800 - 5000 l
90	TineMelk Kultur	800 - 5000 l
117	TINE Kefir	800 - 5000 l
154	TineMelk Lett	800 - 5000 l
156	TineMelk Lett minitank	200 l
158	TineMelk Lett tank	400 l

161	TineMelk Lett bag in box	10 l
205	TineMelk Skummet	800 - 5000 l
207	TineMelk E. Lett b.i.b.	10 l
209	TineMelk Skummet b.i.b.	10 l
210	TineMelk Skummet	løsmal
233	TineMelk Skum. h.p.	800-5000 l
235	Overføringspris skummetmelk	
236	TineMelk Skummet minit.	200 l
238	Sk.melk i tank h.p.	< 14000 l
239	Sk.melk i tank h.p.	> 14000 l
240	TineMelk Skummet Kultur	løsmal
247	TineMelk Sk.kult.	800 - 5000 l
249	TineMelk Sk. Kultur	200 l
566	TINE Yoghurt Naturell sp.	30 l
569	TINE Yoghurt Nat.	800 - 5000 l
3540	Softis Miks	1 l
3542	Softis Miks	5 l
3559	TINE Fløte 10% UHT b.i.b.	10 l
3563	Fløte kokesta. 20% tank	1000 l
3746	TINE Kaketopping spann	5 kg

3A Søte smakstilsatte flytende

262	LITAGO Sjokolademelk	1/2 l
265	LITAGO Melk Banansmak	1/2 l
266	LITAGO Melk Jordbær	1/2 l
370	IsKakao lys	1/3 l
371	IsKakao mørk	1/3 l
381	Iskaffe á la Cappuchino	1/3 l
382	Iskaffe á la Mocca	1/3 l
639	TINE Milkshake Sjoko.sm.	220ml
640	TINE Milkshake Jordb.sm.	220ml
3498	LITAGO Sjokolademelk	1 l
3499	LITAGO Melk Jordbær	1 l
3506	LITAGO Melk Jordbær	200 ml
3507	LITAGO Sjokolademelk	200 ml
3510	TINE Sjøkomelk	1 l
3511	TINE Sjøkomelk	144x1 l
3515	TINE Sjøkomelk	1/4 l
3518	Tinemelk med Jordbær T.T	1/4 l

4A Ferske oster Dagligvare

646	TINE Cottage Cheese	spann 2 kg
649	TINE Cottage Cheese	helvekt
653	TINE Cottage Cheese	300 g
1531	TINE Revet Mozzar. 23%	2,5 kg
1537	Revet TINE Mozzar. 16%	2,5 kg
1545	TINE Mozzarella 16%	5 kg
1546	TINE Mozzarella 16% PP	< 6 hg
1548	TINE Mozzarella 23%	5 kg
2249	Skjørøst beger	500 g
2311	TINE Kremost Naturell	1,8 kg
2312	TINE Kremost Urter	1,8 kg
2313	TINE Kremost Krydder	1,8 kg
2314	TINE Kremost Anan/Mand	1,8 kg
2315	TINE Kremost Naturell sp.	1 kg

2321	TINE Kremost Pesto	125 g
2322	TINE Kremost Pepper	125 g
2324	TINE Kremost Anan/Mand	125 g
2325	TINE Kremost Naturell	125 g
2326	TINE Kremost Urter	125 g
2327	TINE Kremost Krydder	125 g
2334	TINE Kremost Hvitløk	125 g
2338	TINE Kremost Pepper	1,8 kg
2341	TINE Kremost Anan/Mand	96x20 g
2342	TINE Kremost Tex Mex	125 g
2343	TINE Kremost Urter	96x20 g
2345	TINE Kremost Krydder	96x20 g
2346	TINE Kremost Assortert	6x20 g
1522	Revet TINE Mozzarella 23%	5 kg

4B Ferske oster Industri

1531	TINE Revet Mozzar. 23%	2,5 kg
1537	Revet TINE Mozzar. 16%	2,5 kg
1545	TINE Mozzarella 16%	5 kg
1546	TINE Mozzarella 16% PP	< 6 hg
1556	TINE Mozzar. 16% avkledd	10 kg
1559	TINE Mozzar. 23% avkledd	10 kg
2209	Frokostmasse	35 kg
2311	TINE Kremost Naturell	1,8 kg
2312	TINE Kremost Urter	1,8 kg
2313	TINE Kremost Krydder	1,8 kg
2314	TINE Kremost Anan/Mand	1,8 kg

5A Modna oster Dagligvare

1400	Norvegia 27% skiver	120x12 g
1404	Vellagret Norvegia 27%	10 kg
1405	Norvegia økologisk sk.f.	460 g
1406	Vellagret Norvegia PP	< 6 hg
1407	Norvegia sk.fri	730 g
1408	Eks.Vellag. Norvegia 27%	10 kg
1418	Norvegia sk.fri	1000 g
1420	Lagret Norvegia 27%	10 kg
1421	Lagret Norvegia 27% Std.	450 g
1439	Revet Jarlsberg	200 g
1456	Revet Norvegia 27%	200 g
1460	Norvegia 27% sk.fri	500 g
1461	Norvegia økologisk pp	< 6 hg
1473	Norvegia 27% skorpefri	1x10 kg
1475	Norvegia 27% sk.fri vell.	5 kg
1477	Norvegia 27% skorpefri	5 kg
1478	Norvegia økol. storskive	550 g
1480	Norvegia 27% storskive	550 g
1481	Norvegia 27% hotellrull	1,5 kg
1482	Norvegia 27% sk.f.økob.	1 kg
1486	Norvegia 27% sk.fri PP	< 6 hg
1491	Norvegia 27% i skiver	225 g
1492	Norvegia 27% i skiver	150 g
1493	Norvegia 27% kuvert	100x2x15 g
1495	Norvegia 27% hotellbrett	600 g
1496	Jarlsberg 27% hotellbr.	600 g

1498	Jarlsberg 27% revet ost	200 g
1499	Lettere Norvegia sk.fri .	5 kg
1503	Lettere Norvegia PP	< 6 hg
1506	Lettere Norvegia hot.br.	600 g
1508	Lett. Norvegia i skiver	150 g
1526	Jarlsberg ternet	5 kg
1533	Norvegia 27% i skiver	450 g
1534	Lagret skivet Norvegia	225 g
1538	Revet Jarlsberg	2,5 kg
1539	Revet Norvegia	2,5 kg
1585	Vellagret Nøkkel PP	< 6 hg
1586	Lettere Nøkkel sk. PP	< 6 hg
1617	Nøkkel 27% skorpefri	5 kg
1622	Nøkkel 27% hotellbrett	600 g
1624	Nøkkel 27% sk.fri PP	< 6 hg
1640	Lettere Nøkkel skorpefri	5 kg
1645	Lett.Nøkkel sk.fri PP	< 6 hg
1648	Lettere Nøkkel i skiver	150 g
1685	TINE Edamer 27%	850 g
1688	Vellagret TINE Edamer	850 g
1690	TINE Edamer kunsteske	850 g
1693	TINE Edamer 27%	144x850 g
1702	Lett. Jarlsberg sk.f. PP	< 6 hg
1707	Jarlsberg 27% skorpe	10 kg
1708	Vellagret Jarlsberg 27%	10 kg
1713	Jarlsberg 27% sk. PP	< 6 hg
1722	Jarlsberg 27% skorpefri	5 kg
1723	Jarlsberg 27% sk.fri PP	< 6 hg
1724	Jarlsberg 27% storskive	550 g
1727	Jarlsberg 27% kuv.	100x2x15 g
1732	Jarlsberg 27% i skiver	150 g
1737	Sveitser 27% med skorpe	10 kg
1739	Sveitser 27% skorpe PP	< 6 hg
1741	Vellagret Sveitser 27%	1x10 kg
1743	Vellagret Sveitser 27%	10 kg
1756	Jarlsberg røkt skivet	150 g
1763	Jarlsberg 27% skorpefri	20 kg
1767	Jarlsberg 27% røkt	2,5 kg
1768	Lett. Jarlsberg i skiver	150 g
1770	Jarlsberg 27% skorpe	5 kg
1784	TINE Graddost 38%	36x380 g
1786	TINE Graddost 38%	380 g
1792	Revet Vell. Cheddar 32%	200 g
1793	TINE Cheddar 32% sk.fri	5 kg
1795	TINE Cheddar 32% PP	< 6 hg
1810	TINE Saint Paulin 28%	1,5 kg
1812	TINE Saint Paulin PP	< 6 hg
1815	Norbo skorpefri	500 g
1817	Norbo	10 kg
1833	TINE Graddost 38%	324x380 g
1897	TINE Port Salut 24%	1,5 kg
1899	TINE Port Salut 25%	< 6 hg
1915	Ridder 38% vakumpakket	1,7 kg

1917	Ridder 38% foliepakket	1,7 kg
1919	Ridder 38% PP	< 6 hg
1924	Ridder 38% PP st.vekt	285 g
1947	Jarlsberg 27% sk.fri STD	500 g
1948	Jarlsberg 27% i skiver	225 g
1985	Norvegia 27% strøost	5 kg
2003	TINE Normanna 28%	3 kg
2005	TINE Normanna 28% PP	150 g
2009	TINE Normanna	170 g
2022	TINE Norzola 35%	3 kg
2023	TINE Norzola	170 g
2025	TINE Norzola 35% PP	150 g
2029	TINE Norzola Topping 35%	1 kg
2058	Dovreost Reinheim	150 g
2061	Dovreost Reinheim	2 kg
2064	TINE Brie 33%	2 kg
2069	TINE Brie	150 g
2100	TINE Royal Blue 44%	900 g
2102	TINE Royal Blue 44% PP	150 g
2108	Eldorado Blue 40%	1,5 kg
2180	TINE Gamalost 0,5%	1,7 kg
2183	TINE Gamalost 0,5%	380 g
2192	TINE Gamalost smørbar	150 g
2196	TINE Gamalost 0,5% eske	125 g
2204	TINE Pultost 1%	10 kg
2206	TINE Pultost 1% spann	5 kg
2218	TINE Pultost 1% poser	250 g
2225	TINE Pultost 1% Hedmark	200 g
2227	TINE Pultost 1% Løiten	150 g
7364	Lettere Nøkkel skorpe	10 kg
14182	Norvegia sk.fri	400x1000 g

5B Modna oster Industri

1404	Vellagret Norvegia 27%	10 kg
1418	Norvegia sk.fri	1000 g
1424	Lagret Norvegia 27% Pakk	10 kg
1429	Norv. ternet 5x5x7,5mm	5 kg
1432	TINE Gratineringsost	300 g
1447	Norvegia sk.fri Rastoff D	
1460	Norvegia 27% sk.fri	500 g
1468	Norvegia 27% sk.fri Rastoff B	
1473	Norvegia 27% skorpefri	1x10 kg
1477	Norvegia 27% skorpefri	5 kg
1480	Norvegia 27% storskive	550 g
1481	Norvegia 27% hotellrull	1,5 kg
1486	Norvegia 27% sk.fri PP	< 6 hg
1492	Norvegia 27% i skiver	150 g
1493	Norvegia 27% kuvert	100x2x15 g
1495	Norvegia 27% hotellbrett	600 g
1496	Jarlsberg 27% hotellbr.	600 g
1497	Norvegia 27% sk.fri Rastoff C	
1499	Lettere Norvegia sk.fri	5 kg
1501	Lettere Norvegia sk.fri	10 kg
1503	Lettere Norvegia PP	< 6 hg

1515	Lett. Norvegia sk.f. Rasfoff B	
1526	Jarlsberg ternet	5 kg
1527	Norvegia 5% sk.fri	10 kg
1530	TINE Pizzaost	2,5 kg
1538	Revet Jarlsberg	2,5 kg
1539	Revet Norvegia	2,5 kg
1542	Pizzaost Din Baker	5 kg
1553	Eks. Mager Norvegia 1,7%	10 kg
1607	Orkla Ost Jarlsberg 27%	10 kg
1617	Nøkkel 27% skorpefri	5 kg
1685	TINE Edamer 27%	850 g
1688	Vellagret TINE Edamer	850 g
1694	TINE EDAMER	RASTOFF D
1699	Lett. Jarlsb sk.f rast B	10 kg
1704	Jarlsberg 27% skorpe	Rastoff B
1707	Jarlsberg 27% skorpe	10 kg
1719	Jarlsberg 27% skorpefri	10 kg
1722	Jarlsberg 27% skorpefri	5 kg
1724	Jarlsberg 27% storskive	550 g
1737	Sveitser 27% med skorpe	10 kg
1743	Vellagret Sveitser 27%	10 kg
1747	Jarlsberg 27% sk.fri Rastoff B	
1749	JARLSB.27% AVSKJÆR	RASTOFF B
1754	Jarlsberg 27% Pizzaost	10 kg
1765	Lett. Jarlsb sk.f rast. B	5 kg
1767	Jarlsberg 27% røkt	2,5 kg
1793	TINE Cheddar 32% sk.fri	5 kg
1797	TINE Cheddar 32% sk.fri	10 kg
1807	TINE Cheddar 32%	Rastoff B
1810	TINE Saint Paulin 28%	1,5 kg
1915	Ridder 38% vakumpakket	1,7 kg
1917	Ridder 38% foliepakket	1,7 kg
1920	Ridder 38%	Rastoff C
1946	JARLSBERG 27% SK.FRI	RASTOFF D
1950	Norvegia 27% avskj. Rastoff B	
1951	Lett. Norvegia avskj. Rastoff B	
1981	Lett. Jarlsberg avskj. Rast. B	
1985	Norvegia 27% strøost	5 kg
2003	TINE Normanna 28%	3 kg
2022	TINE Norzola 35%	3 kg
2064	TINE Brie 33%	2 kg
2100	TINE Royal Blue 44%	900 g
2180	TINE Gamalost 0,5%	1,7 kg
2183	TINE Gamalost 0,5%	380 g
2199	TINE Gamalost 0,5% Rastoff	
2203	Pultostmasse Gjæret	35 kg
2206	TINE Pultost 1% spann	5 kg
2208	Pultostmasse Ugjæret	35 kg
7364	Lettere Nøkkel skorpe	10 kg
14692	Norvegia økologisk	Rastoff B
14711	Norvegia 27% Rastoff C	20 kg
17192	Jarlsb.27% sk.fri(BIS)	1x10 kg
19531	Jarlsberg 27% Rastoff B	20 kg

19541	Norvegia 27% Rastoff B	20 kg
19551	Jarlsberg 27% Rastoff C	20 kg
5C Modna oster Merkevareeksport		
14511	Norv.27% rdl (Ca)	5 kg
1460	Norvegia 27% sk.fri	500 g
1509	Lett. Norvegia sk.f. Rastoff C	
1517	Jarlsb.27% shredd (Ca)	200 g
1561	Jarlsb.27% slices	120 g
1564	Jarlsb.27% grinder (Us)	5 kg
1565	Jarlsb.27% slices (Au)	150 g
1566	Jarlsb.27% pp (De)	400 g
1568	Jarlsb.27% pp (Au)	250 g
1570	Jarlsb.27% rdl (Us)	5 kg
1572	Jarlsb.27% rdl. (Ca)	5 kg
1573	Jarlsb.27% rdl. (Gb)	5 kg
1574	Jarlsb.27% rdl (Se)	5 kg
1575	Jarlsb.27% rdl (Us)	1x10 kg
15761	Jarlsb.27% smoke (Gb)	2,5 kg
1578	Jarlsb.27% grind (Us)	1x10 kg
15801	Jarlsb.27% wheel (Ca)	1x10 kg
15891	Jarlsb.27% wheel (De)	1x10 kg
1590	Jarlsb.27% wheel (Gb)	1x10 kg
1592	Jarlsb.27% wheel (Se)	1x10 kg
15941	Jarlsb.27% wheel (Dk)	1x10 kg
1596	Jarlsb. 16% lite (Au)	1x5 kg
1598	Jarlsb. 16% grind (Us)	1x5 kg
1599	Jarlsb. 16% lite (Us)	1x10 kg
1602	Jarlsb.27% smoke (Ca)	2,5 kg
1603	Jarlsb.27% slices (Ca)	600 g
1604	Jarlsb. 16% sli (Ca)	120 g
1606	Jarlsb. 16% grind (Us)	1x10 kg
1617	Nøkkel 27% skorpefri	5 kg
1685	TINE Edamer 27%	850 g
1698	Jarlsb.27% wheel (Us)	1x10 kg
17001	Jarlsb. 16% lite (Ca)	1x5 kg
1707	Jarlsberg 27% skorpe	10 kg
1712	Jarlsb.27% pp (Dk)	500 g
1713	Jarlsberg 27% sk. PP	< 6 hg
1714	Jarlsb.27% pp (Se)	500 g
1722	Jarlsberg 27% skorpefri	5 kg
1727	Jarlsberg 27% kuv.	100x2x15 g
17291	Jarlsb.27% slices (Au)	600 g
1730	Jarlsb.27% slices(De)	150 g
1747	Jarlsberg 27% sk.fri Rastoff B	
1749	JARLSB.27% AVSKJÆR RASTOFF B	
1755	Jarlsb.27% pp (Ca)	500 g
1756	Jarlsberg røkt skivet	150 g
1758	Jarlsb.27% slices(Gb)	150 g
1762	Jarlsb.27% wheel (Ca)	5 kg
1766	Jarlsb.27% slices(Gb)	600 g
1768	Lett. Jarlsberg i skiver	150 g
1769	Swiss grinder (Us)	1x10 kg
1771	Jarlsberg 13% sk.fri Rastoff B	

1772	Jarlsb. 13% lite (Us)	1x5 kg
1774	Jarlsb. 13% lite (Us)	1x10 kg
1778	Jarlsb.27% wedge (Ca)	250 g
17801	Jarlsb.27% wheel (Au)	1x10 kg
1781	Jarlsb.27% slices(Ca)	300 g
1782	Jarlsb. 13% grind. (Us)	10 kg
1783	Jarlsb. 13% grinder (Us)	5 kg
1785	Jarlsb. 16% sli (Au)	150 g
1787	Graddost 38% (Jp)	380 g
1807	TINE Cheddar 32% Rastoff B	
1907	Ridder 38% wheel (De)	1,7 kg
1908	Ridder 38% wheel (Ca)	1,7 kg
1909	Ridder 38% wheel (Us)	1,7 kg
1910	Ridder 38% wheel (Au)	1,7 kg
1911	Ridder 38% wheel (Jp)	1,7 kg
1915	Ridder 38% vakumpakket	1,7 kg
19231	Hertig 38% wheel (Se)	1,7 kg
19271	Ridder 38% wheel (Gb)	1,7 kg
1947	Jarlsberg 27% sk.fri STD	500 g
2003	TINE Normanna 28%	3 kg
2022	TINE Norzola 35%	3 kg
2102	TINE Royal Blue 44% PP	150 g
2180	TINE Gamalost 0,5%	1,7 kg
2196	TINE Gamalost 0,5% eske	125 g
15971	Jarlsb.27% wedge (Au)	12x250 g
19591	Jarlsb.27% wed.RW (Au)	12x250 g

6B Tørrmelk Industri

3734	Sukret kond. melk 8%	tank
3735	Sukret kond.melk 8% bib	> 600 kg
3739	Sukret kond. melk mager	tank
3775	Yoghurtpulver	25 kg
3779	Helmelkpulver 35%	550 kg
3780	Helmelkpulver 35%	25 kg
3781	Fløtepulver 55%	25 kg
3782	Fløtepulver 42%	25 kg
3790	Helmelkpulver 28%	25 kg
3800	Melkepulver 20%	25 kg
3801	Melkepulver 20%	750 kg
3807	Skummetmelkpulver	25 kg
3811	Sk.melkpulver agglomerat	25 kg
3812	Sk.melkpulver agglom.	750 kg
3816	Skummetmelkpulver	16 kg
3817	Skummetmelkpulver	14 kg
3819	Sk.melkpulver høyvarmet	25 kg
3847	CME-med omega 3	900 g
3848	CME-med omega 3	500 g
3860	F41-SPECIAL SEKK	25 KG
3871	AFI-Nutrin kakao	500 g
3875	Løpekasein ku finsiktet	
3882	Løpekasein ku grovsiktet	
3897	Løpekasein umalt	
3898	Løpekasein grovsiktet	
3899	Løpekasein finsiktet	

3999	Skummetmelkpulver sekunda	
37361	Sukret kond.m mager bib	> 600 kg
38192	Sk.melkpulver høyvarmet	600 kg
39991	Skummetmelkpulver sekunda	
7A Geitemelk Dagligvare		
1838	Balsfjord lagret	300 g
1839	TINE Kvitgeitost	300 g
2350	Snøfrisk	125 g
2356	Snøfrisk kuvert	96x20 g
2362	Snøfrisk spann	1 kg
2370	Snøfrisk Einerbær	125 g
2376	Snøfrisk Dill	125 g
2377	Snøfrisk Dill kuvert	96x20 g
2378	Snøfrisk Skogsopp	125 g
2808	TINE Ekte Geitost 27%	1/2 kg
2810	TINE Ekte Geitost rund	750 g
2837	TINE Ekte Geitost Stølst.	750 g
3504	TINE Geitmelk	1/4 l
2059	Dovreost Snøhetta	150 g
2062	Dovreost Snøhetta	2 kg
7B Geitemelk Industri		
2827	TINE Ekte Geitost 27%	18 kg
3950	Helmelkpulver geit	25 kg
7C Geitemelk Merkevarereksport		
2350	Snøfrisk	125 g
2351	Snøfrisk (De) M299	125 g
2353	Snøfrisk (Us)	125 g
2356	Snøfrisk kuvert	96x20 g
2361	Snøfrisk (Ca)	125 g
2362	Snøfrisk spann	1 kg
2365	Snøfrisk nat. (De) M299	1 kg
2808	TINE Ekte geitost 27%	1/2 kg
2810	TINE Ekte geitost rund	750 g
2832	Ekte geitost exp	1/2 kg
2833	Ekte geitost (Se)	1/2 kg
B1 Kremfløteprodukter dagligvare		
133	TINE Melkeringe	175 ml
142	TINE Rømmekolle beger	175 ml
304	TINE Kremfløte bag in box	10 l
305	TINE Kremfløte 38%	1 l
307	TINE Kremfløte 38% cont.	1 l
308	TINE Kremfløte 38%	1/3 l
310	TINE Kremfløte 38%	7,5 dl
312	TINE Kremfløte 38% cont.	1/3 l
314	10 L KREMFLØTE 38%	
354	TINE Matkrem 20%	1 l
360	TINE Matfløte 22%	1/3 l
361	TINE Matfløte 22%	1 l
362	TINE Kaffefløte 10%	1/3 l
446	TINE Creme Fra che spann	5 l
447	TINE Seterrømme spann	5 l
449	TINE Seterrømme spann	2 l
450	TINE Seterrømme 35%	løsmal

451	TINE Creme Fra che spann	2 l
460	Økologisk Seterrømme	5 l
462	TINE Lettrømme økologisk	3 dl
471	Tzatziki Rømmedressing	2 l
472	TINE Rømmedressing Hvitløk	2 l
485	TINE Seterrømme beger	3 dl
486	TINE Seterrømme beger	5 dl
492	TINE Creme Fra che	300 ml
508	TINE Lettrømme spann	5 l
511	TINE Lettrømme spann	2 l
544	TINE Lettrømme	4x115 ml
545	TINE Lettrømme beger	3 dl
546	TINE Lettrømme beger	5 dl
3756	TINE Kaffefløte 10%	100x10 ml
3758	TINE Kaffemelk 5%	100x10 ml
3760	TINE Kaffemelk 5%	500x10 ml
3762	TINE Kaffefløte 10%	20x10 ml

B2 Smørprodukter dagligvare

1005	TineSmør-ekte meieri	432x500 g
1018	TineSmør-ekte meierism.	1/2 kg
1031	TineSmør-ekte meierism.	1/4 kg
1045	TineSmør-ekte meierismør	25 kg
1063	TineSmør-ekte meierismør	300 g
1076	TineSmør-ekte meieri	200x12 g
1079	TineSmør-kuvertbit	2x250x10 g
1082	Mykere TineSmør	250 g
1104	Setesdalssmør ekst.salt.	10 kg
1109	TineSmør-setersmør	1/2 kg
1118	TineSmør-setersmør	300 g
1170	TineSmør usaltet syrnet	1/4 kg
1235	TineSmør-gourmetsmør	1/2 kg
1311	Kviteseidsmør	450 g
1350	Bremykt	400 g
1351	Bremykt	250 g

B3 Smørprodukter industri

1018	TineSmør-ekte meierism.	1/2 kg
1031	TineSmør-ekte meierism.	1/4 kg
1045	TineSmør-ekte meierismør	25 kg
1063	TineSmør-ekte meierismør	300 g
1100	TineSmør-setersmør	10 kg
1109	TineSmør-setersmør	1/2 kg
1153	TineSmør usaltet syrnet	25 kg
1170	TineSmør usaltet syrnet	1/4 kg
1200	TineSmør usalt. usyrnet	25 kg
1070	TINE Rullesmør (wiener)	2 kg
1331	Smørølje Tank (FM)	
1348	Smørølje tank	
1346	Klaret smør	4 l
14105	Meierienes Bakefett søt	10 kg
1340	Farm Ghee	2 l
1328	Butter Concentrate	25 kg
3740	Fløteblanding til iskrem	
37411	Fløteblanding variant	1 tank

B4 Mysostprodukter dagligvare

2815	TINE Gudbr.dalsost Hot.	560 g
2847	TINE Gudbrandsdalsost	3,2 kg
2848	TINE Gudbrandsdalsost G35	4 kg
2850	TINE Gudbrandsdalsost G35	1 kg
2851	TINE Gudbrandsdals.	360x1/2 kg
2852	TINE Gudbr.ost Formost	750 g
2854	TINE Gudbrandsdalsost	1/2 kg
2855	TINE Gudbrandsdalsost	1/4 kg
2861	TINE Gudbr.ost Misvær	1/2 kg
2863	TINE Gudbr.ost Heidal	1 kg
2866	TINE Gudbr.ost kuvert	200x15 g
2868	TINE Gudbr.ost i skiver	140 g
2871	TINE Gudbrandsdalsost	240x1 kg
2876	TINE Gudbr.ost hot.rull	1,2 kg
2881	TINE Gudbr.ost	1 kg
2889	TINE Lettere Gudbr.ost	1/2 kg
2890	TINE Lettere Gudbr.ost	1 kg
2900	TINE Fløtemysost	240x1 kg
2904	TINE Fløtemysost	1 kg
2906	TINE Fløtemysost	1/2 kg
2907	Krydret Brunost	1/2 kg
2908	TINE Fløtemysost	3,2 kg
2909	TINE Fløtemysost	360x1/2 kg
2910	TINE Fløtemys. Innherr.	1/2 kg
2917	LITAGO Brunost m/jern	1/2 kg
2921	TINE Fløtemysost F33	17 kg
2936	TINE Lett. Fløtemysost	1/2 kg
2961	TINE Mager Mysost	1/2 kg
2976	Surost	1/2 kg
2979	Bestemor-Ost	1/2 kg
3000	TINE Prim m/Vaniljesmak	300 g
3008	TINE Prim spann	7 kg
3018	TINE Prim	300 g
3021	TINE Prim	100x20 g
3033	TINE Magerprim	300 g
3057	LITAGO Prim	250 g
3058	TINE Prim løsv.ekt	1x1000 kg
3066	TINE Namdalsgomme	250 g
3084	Sunnmørssøst	330 g
3088	Sunnmørssøst spann	2,5 kg
3100	Mølsgomme	300 g

B5 Mysostprodukter industri

2847	TINE Gudbrandsdalsost	3,2 kg
2848	TINE Gudbrandsdalsost G35	4 kg
2908	TINE Fløtemysost	3,2 kg
2921	TINE Fløtemysost F33	17 kg
3008	TINE Prim spann	7 kg
3054	TINE Karamellprim Løsv.	60 kg

Vedlegg 3: Notat av 06.12.02

1.1 Nye beregninger for andre halvår 2000

Gjennom telefon fra Sindre Flø 02.12.02 fikk NILF i oppdrag å gjøre nye beregninger av råvareverdiene i prisutjevningsordningen for melk for 2 grupper i andre halvår 2000. Disse beregningene er opprinnelig gjort i NILF Notat Nr. 2002-30, men i forbindelse med etterkontrollen for første halvår 2002 ble det fulgt et annet prinsipp for behandling av produkter Tine leieproduserer for andre selskap. I disse nye beregningene har en derfor lagt inn de avtalte prisene mellom Tine og Fjordland for produktene Yoplait og Bremykt og ikke de totale markedsinntektene. Disse nye inntektsallene er brukt på materialet som ble regnet på i Notat 2002-30, med andre ord hvor kostnadene stammer fra Tines regnskap for 2000.

1.2 Sure, smakstilsatte produkter - dagligvare

Sure, smakstilsatte produkter – dagligvare. Kroner per liter

	Andre halvår 2000	Andre halvår 2000 revidert	Første halvår 2001	Andre halvår 2001	Første halvår 2002
Brutto fakturert	19,15	18,84	19,14	19,18	18,81
- Fakturert rabatt	0,45	0,38	0,47	0,52	0,44
Netto pris	18,70	18,46	18,67	18,66	18,37
Inntekt biprodukter ¹⁾	0,14	0,14	0,16	0,25	0,18
Sum inntekter	18,84	18,60	18,83	18,91	18,55
Kostnader, produksjon	13,10	13,72	13,85	13,77	14,51
Verdi rastoff	5,74	4,88	4,98	5,14	4,04
Omregningsfaktor, kumelk	0,873	0,873	0,873	0,883	0,876
Omregningsfaktor, kufløte	0,012	0,012	0,012	0,017	0,014
Verdi – kroner per liter melk	6,58	5,59	5,70	5,82	4,62
Malpris	5,79	5,79	5,79	5,79	5,79
Avvik fra malpris	0,79	-0,20	-0,09	0,03	-1,17
Veid prognose					5,71
Avvik fra prognosen					-1,09
Innsatt fløteverdi	24,63	24,63	24,63	28,40	27,72

3) Nettoberegning for henholdsvis overskudd av fløte og tilført fløte

Ved å sette inn nye tall ble netto pris redusert med 24 øre til kr 18,46. Dette gav seg utslag i 27 øre lavere råvareverdi på kr 5,59. Råvareverdien ligger dermed 20 øre under målprisen som var satt i denne perioden.

1.3 Fløte til smørprodukter - alle markeder

I tillegg til at inntektene for Bremykt er justert ned, er inntektene for Cookie Base justert noe opp på grunn av tilskudd fra RÅK-ordningen. NILF ble ikke gjort oppmerksom på at dette produktet mottar RÅK-tilskudd i forbindelse med etterkontrollen for første halvår 2002.

Fløte til smørprodukter – alle markeder. Kroner per kg/liter

	Andre halv- ar 2000	Andre halv- ar 2000 revidert	Første halvar 2001	Andre halvar 2001	Første halvar 2002
Brutto fakturert	20,21	18,90	17,50	19,65	17,35
- Fakturert rabatt	0,90	0,82	0,85	0,90	0,75
- Annen rabatt	0,27	0,27	0,09	0,10	0,07
Netto pris	19,04	17,81	16,56	18,65	16,53
Kostnader, produksjon	5,05	5,42	4,90	5,55	5,05
Kostnader, kumelk	2,13	2,15	2,55	2,17	2,79
Sum kostnader	7,18	7,57	7,45	7,73	7,84
Verdi rastoff	11,86	10,24	9,11	10,92	8,69
Omregningsfaktor, fløte	1,38	1,38	1,23	1,365	1,172
Verdi – kroner per liter fløte	8,59	7,42	7,41	8,00	7,41
Malpris	7,94	7,94	7,94	7,94	7,94
Avvik fra malpris	0,65	-0,52	-0,53	0,06	-0,53
Veid prognose					8,00
Avvik fra prognosen					-0,59
Innsatt melkeverdi	3,05	3,08	3,02	3,02	2,97

Når en setter inn de nye inntektstallene i denne gruppen, faller inntektene med kr 1,23. Råvareverdien faller dermed med 89 øre til kr 7,42 i forhold til den tidligere beregningen. Dette er 52 øre under målprisen som var satt dette halvåret.

Vedlegg 4: Notat av 18.02.03

1.1 Nye beregninger for første halvår 2001

I brev av 05.02.03 fikk NILF i oppdrag å gjøre nye beregninger av råvareverdier i prisutjevningsordningen for melk for 2 grupper for perioden første halvår 2001 til første halvår 2002. I dette notatet presenteres første del av disse beregningene.

I forbindelse med etterkontrollen for første halvår 2002 ble det fulgt et annet prinsipp for behandling av produkter Tine leieproduserer for andre selskap og SLF ønsker nå en nærmere vurdering av disse prinsippene. I brevet heter det:

«Produktene som Tine leieproduserer for Fjordland og som inngår i etterkontrollene, er Yoplait i prisgruppe sure smakstilsatte flytende og Bremykt i biproduktgruppe fløte til smør (fløte til smør alle markeder t.o.m. 1. halvår 2002, og fløte til smør industri f.o.m. 2. halvår 2002).

I de første etterkontrollene ble råvareverdien for disse beregnet ut i fra salgsstatistikken i Tine fratrukket Tines foredlingskostnader. Dette ga for høy råvareverdi, da markedsføringskostnader med mer som Fjordland hadde på disse produktene ikke kom med.

I forbindelse med etterkontrollen for 1. halvår 2002, ble råvareverdien for disse produktene beregnet ved at en erstattet salgsinntektene på produktene med avtaleprisen mellom Tine og Fjordland.

Vi har følgende alternative beregningsmetoder for de nevnte produkter:

- 1. Bruk av avtalt pris mellom Tine og Fjordland og Tines produksjonskostnader (samme metode som ble benyttet i etterkontrollen for 1. halvår 2002)*
- 2. Bruk av samlede salgsinntekter og samlede foredlingskostnader i sum for både Tine og Fjordland (uten bruk av avtalt pris mellom Tine og Fjordland)*

SLF legger til grunn at metode 2 er den prinsipielt mest korrekte da denne omfatter alle salgsinntekter og alle foredlingskostnader som påløper produktene. Det er så et spørsmål om det lar seg gjøre å benytte denne, og i så fall hvor mye merarbeid dette medfører. Det er også av interesse å se på hvor store forskjeller det er i beregnede råvareverdier mellom disse to metodene. Om det beregningsmessig lar seg gjøre og det er avvik i råvareverdier mellom metodene, legges metode 2 til grunn.

Vi ber herved NILF foreta beregninger for følgende perioder:

- 1. halvår 2001*
- 2. halvår 2001*
- 1. halvår 2002*

Vi ber om beregninger for 1. halvår 2001 for begge de alternative metodene og at vi får tilbakemelding på disse beregningene innen onsdag 12. februar 2003.

Etter at en har vurdert de to metodene på materialet for 1. halvår 2001, ber SLF om beregninger for de to øvrige periodene innen 28. februar 2003.»

1.2 Gangen i produksjon og fakturering

Før vi vil diskutere metodene prinsipielt og praktisk, vil vi gjennomgå produksjonen og de ulike oppgjørene som skjer mellom Tine og Fjordland⁴. Dette danner grunnlaget for hvilke metoder en kan bruke.

Figuren under illustrerer hvordan kostnadene er fordelt på Tine og Fjordland og hvilket punkt en kan hente inntekter til beregningene fra.

A		
B	Salgskostnader	Salgsinntekter
C	Markedsføringskostnader Lisenskostnader Rabatter Fortjeneste Fjordland	
D	Produksjonskostnader	Avtalepris
	Ravarekostnader	

Tine produserer produktene og selger dem til Fjordland for pris ab fabrikk. Dette er illustrert i punktet C. Denne avtaleprisen beregnes ut fra målprisene for råvaren fra jordbruksoppkjøret og kostnadene for produksjonen. Tines råvareverdi skal således være lik målprisen på disse produktene.

I forhold til kostnadene vil en oppleve en rekke etterslep. Avtaleprisen settes etter det vi forstår med basis i de eksisterende kalkylene. For første halvår 2001 vil det bety at når prisen ble forhandlet høsten 2000 hadde en tilgang på kalkyler med basis i regnskapstall fra 1999. Etterkontrollen for dette halvåret som ble gjennomført høsten 2001 baserte seg på nye kalkyler fra 01.07.01 som tok utgangspunkt i kostnader fra 2000. Selve produksjon ble gjennomført med faktiske kostnader i 2001. Dette forholdet vil normalt føre til at vi beregner en lavere råvareverdi i etterkontrollen enn målprisen når vi forutsetter en generell kostnadsøkning.

Etter at Fjordland har kjøpt produktene av Tine, dekker de utgifter til markedsføring, lisenser, og rabatter før de selger produktet tilbake til Tine. Tine gjennomfører så salget av produktene ut til kjedene som grossist. Fjordland setter priser og rabatter. Det pålø-

⁴ Fjordland er et eget selskap med følgende eiere: [Tine](#) (49,7 %), [Gilde](#) (29,7 %), [Hoff](#) (11,4 %) og [Prior](#) (9,2 %) (Kilde: <http://www.fjordland.no/>).

per dermed en salgskostnad i Tine som det er forutsatt at de får dekket gjennom de markedsinntektene som bestemmes av Fjordlands prissetting. Størrelsen på denne salgsdekningen er avtalt mellom Tine og Fjordland og Fjordland har bygd den inn i de prisene de setter.

Fjordland setter som nevnt rabattstrukturen, men det er Tines salgsapparat som gir de konkrete rabattene ut fra de avtalte retningslinjene. Rabattene er lagt inn i Fjordlands kalkyler, og de rabattene som Tines salgsapparat gir, får Tine dekket gjennom en faktura til Fjordland.

Det skjer i alt 3 oppgjør mellom Tine og Fjordland:

- Tine selger ferdig produsert vare til Fjordland og sender faktura for å dekke råvarekostnader og produksjonskostnader ab fabrikk.
- Fjordland selger varen som er klar for butikk til Tine og sender faktura for å dekke ytterligere kostnader til markedsføring, evt. lisenser, rabatter og egen fortjeneste.
- Tine sender faktura til Fjordland for å få tilbake de rabattene som er gitt.

For Yoplaitprodukter fungerer Tine som grossist, men for Bremykt selger Tine videre til andre grossister. Det påløper dermed ikke så store salgskostnader for Bremykt, men ellers er systemet likt.

1.3 Ulike metoder

Ut fra den ovennevnte gangen kan en beregne råvareverdier ut fra to punkter. For det første kan en ta utgangspunkt i avtalepris fra Tine til Fjordland og trekke fra kun produksjonskostnadene. For det andre kan en ta med alle inntekter og alle kostnader. Vi vil her beskrive metodene prinsipielt og vurdere om det er spesielle problemer knyttet til noen av metodene.

Dersom hele systemet er riktig skalert skulle en i prinsippet komme til samme resultat med begge metodene. I praksis vil ikke dette skje fordi en baserer seg på kostnader, inntekter og avtaler som til enhver tid ikke er tilpasset hverandre.

1.3.1 Metode 1 (punkt C)

Dette er den metoden som ble benyttet i notat 2002-34 fordi grunnlagsmaterialet for den metoden var lett tilgjengelig. I stedet for å bruke markedsinntektene, bruker en den avtalte prisen mellom Tine og Fjordland som uttrykk for Tines inntekter. På kostnadssiden har Tine kun produksjonskostnader og ingen kostnader knyttet til markedsføring og salg.

I henhold til Tines prising skulle dette gi en råvareverdi for disse produktene litt under målprisen på grunn av generell kostnadsøkning.

Forutsetningen for å benytte denne metoden er et kalkylesett fra Tine som ikke har med salgs- og markedsføringskostnader.

1.3.2 Metode 2 (punkt A)

Under bransjeforum for meierier 28.01.03 ble denne saken diskutert, og flere mente at prinsipielt sett burde en heller forsøke å få med alle inntekter og kostnader i en slik beregning. NILF fikk i etterkant av dette i oppdrag å vurdere metodene opp mot hverandre.

Differansen mellom den avtaleprisen Fjordland betaler Tine og den prisen Tine kjøper produktene tilbake for gir et uttrykk for kostnadene og fortjenesten i Fjordland (differansen mellom B og C). En må også ta med salgskostnadene som ligger på Tine som illustreres i differansen mellom A og B. Dette forutsetter at NILF får et eget kalkylesett som inneholder disse kostnadene.

Tines salgs- og prisstatistikk inneholder alle inntektene til Tine for disse produktene tilsvarende som for alle andre produkter. For å få et korrekt uttrykk for inntektene til Tine må en her endre beregningene noe ut fra det som er normalt for andre produkter. Rabattene må i dette tilfelle legges til de netto prisene som NILF får oppgitt fordi Tine får tilbake disse pengene fra Fjordland. Kostnadene ved disse rabattene dekkes imidlertid i differansen mellom B og C.

1.3.3 Problemer med metode 2

Det er flere problemer knyttet til å benytte de dataene en har behov for i metode 2. Det er et formelt problem at Fjordland ikke er aktør i ordningen. Dette gir to konkrete utfordringer. For det første er det problematisk å skulle hente kalkyldata fra Fjordland fordi selskapet ikke er aktør i ordningen. En kan ikke forlange innsyn i Fjordlands kalkyler siden dette er et selvstendig selskap som står utenfor prisutjevningsordningen. Man kan kun få et uttrykk for kostnadene i Fjordland gjennom å sammenligne differansen mellom to fakturaer som fremkommer av Tines regnskap. Vi kan dermed ikke få kostnadsdata direkte fra Fjordland, men må gå via omveier og fakturaer vi har innblikk i hos Tine. Vi har dermed ikke mulighet til å kontrollere størrelsen på alle kostnadene som inngår i kalkylene som benyttes. Disse kostnadene inneholder også et fortjeneste-element i Fjordland som vi stiller spørsmål med om skal være med i beregningene.

For det andre er det et formelt problem at det er Fjordland som setter priser og rabatter for disse produktene. Dette betyr at Tine ikke har styring på prissettingen i markedet ut over at de har regnet inn målprisene som råvarekostnad. Dersom kalkylene i Fjordland og salgskostnadene i Tine ikke er riktig dimensjonert i forhold til inntektene, betyr det at Tine kan få en lavere eller høyere beregnet råvarepris i etterkontrollen enn det de bevisst har styrt etter.

1.4 Sure, smakstilsatte produkter – dagligvare

Vi skal nå ta fatt på konkrete beregninger ut fra de to metodene. I utgangspunktet må vi være klar over at vi sammenligner med en beregning som har for høye inntekter i forhold til de kostnadene som er inne. Det er således forventet at råvareverdien i de nye beregningen skal gå ned.

Når vi kommer til beregninger for gruppen sure, smakstilsatte produkter oppstår det to problemer. For det første var det en feil i solgt mengde for to Yoplaitprodukter i den opprinnelige beregningen. Ved registreringen av salg på et meieri ble pakninger med 150 g lagt inn som liter. Dette har ført til endringer i volum og kostnader i de nye beregningene.

Kalkylene NILF mottok i utgangspunktet inneholdt salgskostnader som ved en feil er oppgitt for høye. Salgskostnadene var ikke tilpasset de avtalte prisene mellom Tine og Fjordland. Fordelingsnøkkelen for salgskostnader, som er ordrelinjer knyttet til hvert artikkelnummer gir relativt høye enhetskostnader på produkter med små volum.

For å kunne benytte metode 1 må en justere kostnadskalkylene. Vi har valgt å trekke ut de gjennomsnittlige kostnader for gruppen som helhet på de enkelte Yoplait- produktene og ikke alle salgskostnadene for disse produktene. Dette gir det beste uttrykket for salgskostnadene. For metode 2 har vi beholdt de opprinnelige salgskostnadene i kalkylene og lagt til kostnadene i Fjordland.

Sure, smakstilsatte produkter – dagligvare. Kroner per liter

	Andre halvår 2000	Andre halvår 2000 revidert	Første halvår 2001	Første halvår 2001 Metode 1	Første halvår 2001 Metode 2
Brutto fakturert	19,15	18,84	19,14	18,72	19,19
- Fakturert rabatt	0,45	0,38	0,47	0,38	0,38
Netto pris	18,70	18,46	18,67	18,34	18,81
Inntekt biprodukter ¹⁾	0,14	0,14	0,16	0,16	0,16
Sum inntekter	18,84	18,60	18,83	18,50	18,97
Kostnader, produksjon	13,10	13,72	13,85	13,54	14,10
Verdi rastoff	5,74	4,88	4,98	4,96	4,87
Omregningsfaktor, kumelk	0,873	0,873	0,873	0,874	0,874
Omregningsfaktor, kufløte	0,012	0,012	0,012	0,012	0,012
Verdi – kroner per liter melk	6,58	5,59	5,70	5,68	5,57
Malpris	5,79	5,79	5,79	5,79	5,79
Avvik fra malpris	0,79	-0,20	-0,09	-0,11	-0,21
Innsatt fløteverdi	24,63	24,63	24,63	24,63	24,63

4) Nettoberegning for henholdsvis overskudd av fløte og tilført fløte

I de nye beregningene ser vi at de to metodene gir ulike resultat. Metode 1 gir høyest råvareverdi på 5,68 og metode 2 lavest på 5,57. Råvareverdien går ned med 2 og 13 øre fra den opprinnelige beregningen, og avviket fra målprisen er 11 og 22 øre.

1.5 Fløte til smørprodukter - alle markeder

Fløte til smørprodukter – alle markeder. Kroner per kg/liter

	Andre halvår 2000	Andre halvår 2000 revidert	Første halvår 2001	Første halvår 2001 Metode 1	Første halvår 2001 Metode 2
Brutto fakturert	20,21	18,90	17,50	16,38	17,50
- Fakturert rabatt	0,90	0,82	0,85	0,78	0,78
- Annen rabatt	0,27	0,27	0,09	0,09	0,09
Netto pris	19,04	17,81	16,56	15,51	16,63
Kostnader, produksjon	5,05	5,42	4,90	4,90	6,00
Kostnader, kumelk	2,13	2,15	2,55	2,55	2,55
Sum kostnader	7,18	7,57	7,45	7,45	8,55
Verdi rastoff	11,86	10,24	9,11	8,06	8,08
Omregningsfaktor, fløte	1,38	1,38	1,23	1,23	1,23
Verdi – kroner per liter fløte	8,59	7,42	7,41	6,55	6,57
Malpris	7,94	7,94	7,94	7,94	7,94
Avvik fra malpris	0,65	-0,52	-0,53	-1,39	-1,37
Innsatt melkeverdi	3,05	3,08	3,02	3,02	3,02

I de nye beregningene ser vi at de to metodene gir så å si likt resultat. Metode 1 gir lavest råvareverdi på 6,55 og metode 2 høyest på 6,57. Råvareverdien går ned med 86 og 84 øre fra den opprinnelige beregningen, og avviket fra målprisen er 139 og 137 øre.

1.6 Vurdering av metodene

Ut fra de teoretiske betraktningene og de konkrete beregningene vil vi nå vurdere metodene opp mot hverandre.

Metodene forutsetter to ulike kalkylesett og to ulike statistikker for inntekter. Teknisk må det gjøres en ekstrajobb hos Tine med enten å skaffe et ekstra kostnadssett eller et ekstra sett med inntektsdata. Hos NILF må det gjøres en liten ekstrajobb i å bearbeide materialet til beregningene. Totalt sett er det liten forskjell i tidsbruken ved å benytte de to metodene.

Vi har tidligere vist til en rekke formelle problemer knyttet til metode 2. Dette går på prinsippet om å bruke kostnadsdata fra et selskap som ikke er med i prisutjevningsordningen og på at dette selskapet selv styrer prissettingen på disse produktene. Dette gjør at Tine ikke har den kontrollen med verken inntekter eller kostnader som vi forutsetter for de andre produktene. Det er også tekniske problemer knyttet til å kontrollere størrelsen på kostnadene i metode 2.

Når en ser på de konkrete beregningene, gir metodene avvik. For gruppen med sure produkter gir metode 1 høyest råvareverdi, mens for smørgruppen gir metode 2 høyest råvareverdi.

Metode 1 burde gi råvareverdier for de aktuelle produktene på nivå med målprisen med unntak for generelle kostnadsøkninger som kommer fram til beregningstidspunktet. Metode 2 burde gitt samme råvareverdi for produktene som metode 1, men her kommer det flere kostnadselementer inn som kan forstyrre beregningene. NILFs konklusjon er at en, først og fremst på grunn av de formelle forholdene, vil anbefale å benytte metode 1 for de framtidige etterkontrollene av disse produktene.

Vedlegg 5: Notat av 21.03.03

1.1 Nye beregninger for andre halvår 2001

I brev av 05.02.03 fikk NILF i oppdrag å gjøre nye beregninger av råvareverdier i prisutjevningsordningen for melk for 2 grupper for perioden første halvår 2001 til første halvår 2002. Første del av disse beregningene ble levert i Notat av 18.02.03. Her ble metodene gjennomgått i forbindelse med materialet fra første halvår 2001. I e-post fra Sindre Flø av 18.03.03 viser SLF til sitt vedtak om etterregning av første halvår 2001 og ber om at NILF gjør beregninger etter metode 2 i notatet av 18.02.03 for andre halvår 2001. I dette notatet presenteres disse beregningene.

1.2 Sure, smakstilsatte produkter – dagligvare

Tine opplyser at det var en feil i solgt mengde for to Yoplaitprodukter i den opprinnelige beregningen. Ved registreringen av salg på et meieri ble pakninger med 150 g lagt inn som liter. Dette er nå korrigert for og har følgelig ført til endringer i volum og kostnader i de nye beregningene.

For begge gruppene er netto inntekter og fakturerte rabatter omregnet med samsvar i det som ligger i metode 2.

Sure, smakstilsatte produkter – dagligvare. Kroner per liter

	Andre halvår 2000	Andre halvår 2000 revidert	Første halvår 2001	Første halvår 2001 revidert	Andre halvår 2001	Andre halvår 2001 revidert
Brutto fakturert	19,15	18,84	19,14	19,19	19,18	19,21
- Fakturert rabatt	0,45	0,38	0,47	0,38	0,52	0,41
Netto pris	18,70	18,46	18,67	18,81	18,66	18,80
Inntekt biprodukter ¹⁾	0,14	0,14	0,16	0,16	0,25	0,25
Sum inntekter	18,84	18,60	18,83	18,97	18,91	19,05
Kostnader, produksjon	13,10	13,72	13,85	14,10	13,77	14,19
Verdi rastoff	5,74	4,88	4,98	4,87	5,14	4,86
Omregningsfaktor, kumelk	0,873	0,873	0,873	0,874	0,883	0,883
Omregningsfaktor, kufløte	0,012	0,012	0,012	0,012	0,017	0,017
Verdi – kroner per liter melk	6,58	5,59	5,70	5,57	5,82	5,50
Malpris	5,79	5,79	5,79	5,79	5,79	5,79
Avvik fra malpris	0,79	-0,20	-0,09	-0,21	0,03	-0,29
Innsatt fløteverdi	24,63	24,63	24,63	24,63	28,4	28,4

5) Nettoberegning for henholdsvis overskudd av fløte og tilført fløte

Råvareverdien går ned med 32 øre fra den opprinnelige beregningen, og avviket fra målprisen er 29 øre.

1.3 Fløte til smørprodukter - alle markeder

Fløte til smørprodukter – alle markeder. Kroner per kg/liter

	Andre halvar 2000	Andre halvar 2000 revidert	Første halvar 2001	Første halvar 2001 revidert	Andre halvar 2001	Andre halvar 2001 revidert
Brutto fakturert	20,21	18,90	17,50	17,50	19,65	19,65
- Fakturert rabatt	0,90	0,82	0,85	0,78	0,90	0,82
- Annen rabatt	0,27	0,27	0,09	0,09	0,10	0,10
Netto pris	19,04	17,81	16,56	16,63	18,65	18,73
Kostnader, produksjon	5,05	5,42	4,90	6,00	5,55	6,97
Kostnader, kumelk	2,13	2,15	2,55	2,55	2,17	2,17
Sum kostnader	7,18	7,57	7,45	8,55	7,73	9,14
Verdi rastoff	11,86	10,24	9,11	8,08	10,92	9,59
Omregningsfaktor, fløte	1,38	1,38	1,23	1,23	1,365	1,365
Verdi – kroner per liter fløte	8,59	7,42	7,41	6,57	8,00	7,03
Malpris	7,94	7,94	7,94	7,94	7,94	7,94
Avvik fra malpris	0,65	-0,52	-0,53	-1,37	0,06	-0,91
Innsatt melkeverdi	3,05	3,08	3,02	3,02	3,02	3,02

Råvareverdien går ned med 97 øre fra den opprinnelige beregningen, og avviket fra målprisen er 91 øre.